

RAPPORT FDPA

2023

fdpa

Wydawca:

Fundacja na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa

ul. Gombrowicza 19

01-682 Warszawa

telefon: +48 22 684 03 90

faks: +48 22 864 03 61

www.fdpa.org.pl

**Fundacja na rzecz Rozwoju
Polskiego Rolnictwa**

ISBN: 978-83-956926-8-0

2024© Copyright by Fundacja na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa.
Wszelkie prawa zastrzeżone.

Żadna część opracowania nie może być kopiowana,
powielona lub rozpowszechniana bez uprzedniej pisemnej zgody
Fundacji na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa.

ISBN: 978-83-956926-8-0

9 788395 692680

● List od Rady Fundacji	2
● List od Zarządu Fundacji	3
● Misja Fundacji	4
● DZIAŁALNOŚĆ STATUTOWA	5
● Ochrona zasobów wodnych i racjonalne gospodarowanie wodą w rolnictwie w kontekście zmian klimatu	6
● Gospodarka nawozowa a ochrona wód	12
● Europejski Zielony Ład – wyzwania i szanse dla polskiego rolnictwa	14
● Wdrażanie planu gospodarowania wodami w dorzeczu Wisły na przykładzie zlewni rzeki Pilicy	21
● Bezpieczne stosowanie środków ochrony roślin	29
● Rural Sustainability Transitions through Integration of Knowledge for improved policy processes (RUSTIK)	31
● Konkurs „Polska wieś – dziedzictwo i przyszłość” imienia prof. Jerzego Wilkina	33
● DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	37
● POŻYCZKOBIORCY	47
● Krynica-Zdrój, woj. małopolskie	48
● Siedlce, woj. mazowieckie	51
● Płock, woj. mazowieckie	53
● Radom, woj. mazowieckie	55
● PODSUMOWANIE FINANSOWE	57
● ZESPÓŁ FUNDACJI I KONTAKT	65

Szanowni Państwo,

Z satysfakcją prezentujemy roczny raport Fundacji na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa FDPA za rok 2023. Był to kolejny rok wielu wyzwań, trudnych, ale również interesujących działań Fundacji. Jako Rada jesteśmy dumni z osiągnięć całego zespołu, którego zaangażowanie i systematyczna, dobrze zorganizowana praca przynosi owoce i dobrze służy rozwojowi wsi i to we wielu wymiarach.

Bardzo cenimy działalność statutową FDPA, której znaczna część związana jest ochroną wód i środowiska naturalnego. Jest to szczególnie cenne w kontekście zmian klimatycznych i konieczności wypracowywania przez rolnictwo możliwie najlepszych mechanizmów adaptacji, ale także poszukiwania sposobów takim zmianom przeciwdziałających i je łagodzących. Jesteśmy przekonani, że Europejski Zielony Ład wytycza właściwe kierunki rozwoju rolnictwa i jest to, z jednej strony konieczna reakcja na zmiany klimatu, a z drugiej, nowe możliwości rozwojowe samego rolnictwa i wsi. EZŁ to szansa rozwojowa, której nie można zmarnować, dlatego Fundacja angażuje się w działania z nim związane. Jesteśmy przekonani, że kontynuowana i rozwijana współpraca ze szkołami rolniczymi to ważny kierunek, nie tylko upowszechniania wiedzy, ale także kształtowania postaw młodych rolników ułatwiający stawianie czoła wyzwaniom, przed którymi przyjdzie im stanąć.

Konkurs „Polska wieś – dziedzictwo i przyszłość” imienia prof. Jerzego Wilkina jest nie tylko wyróżnieniem i popularyzowaniem ciekawych prac, ale jest to też okazja do debat na społecznie ważne tematy. Tym razem nagrodzona praca dotyczyła mieszkańców wsi popegeerowskich, a zorganizowana w Szczecinie konferencja naświetliła ten problem z różnych punktów widzenia.

Działalność pożyczkowa to systematyczne i konkretne wspieranie rozwoju przedsiębiorczości na wsi i w małych miastach. Tylko w roku 2023 wartość udzielonych pożyczek wyniosła blisko 27 mln zł, warto dodać, że od 1993 r. Fundusz pożyczkowy FDPA udzielił łącznie 9 575 pożyczki na kwotę ponad 788,6 mln zł.

Rada Fundacji bardzo dziękuje Zarządowi i całemu zespołowi FDPA za bardzo dobrą pracę i jej konkretne wymierne efekty, dziękujemy również za działania trudno mierzalne, niekiedy ulotne, ale potrzebne i dobrze służące rozwojowi wsi i jej mieszkańcom.

Andrzej Hałasiewicz
Przewodniczący Rady

fdpa

Szanowni Państwo,

Mamy przyjemność przedstawić Państwu podsumowanie działań Fundacji na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa w 2023 r. w formie raportu rocznego, który zwyczajowo dokumentuje działalność FDPA w minionym roku.

Dla gospodarki był to kolejny rok wysokiej inflacji i wyczekiwania na środki z funduszy europejskich. Nie pozostało to bez wpływu na plany inwestycyjne przedsiębiorców i wielkość akcji kredytowej banków, a także instytucji finansowych takich, jak FDPA. Pomimo trudnej sytuacji udało nam się udzielić 167 pożyczek o wartości ponad 26,6 milionów zł, które sfinansowały inwestycje i rozwój przedsiębiorstw z sektora MŚP. Fundusze na ten cel, wzorem lat ubiegłych, pochodziły zarówno ze środków własnych FDPA, jak i dofinansowania z Regionalnych Programów Operacyjnych poprzednich perspektyw.

Sytuacja gospodarcza i polityczna, zarówno wewnętrzna, jak i międzynarodowa, zdecydowały też o kierunku dyskusji na temat pożądanych zmian w polskim rolnictwie. Zagrożenie wojną, bezpieczeństwo żywnościowe i obawa przed utratą konkurencyjności naszego rolnictwa, to czynniki, które mocniej przemawiają do wyobraźni niż zmiany klimatu i konieczna transformacja rolnictwa w kierunku zrównoważonym, czy też niekorzystne zmiany demograficzne na polskiej wsi. Pomimo tego nie rezygnujemy z działań upowszechniających zrównoważony model produkcji rolnej, chroniącej bioróżnorodność i środowisko przy zachowaniu dotychczasowej wydajności. Jak pokazuje praktyka jest to możliwe dzięki zastosowaniu rozwiązań inteligentnego i precyzyjnego rolnictwa, a także atrakcyjne z punktu widzenia przyszłych rolników. Może to sposób, aby zawód rolnika odzyskał należną mu rangę?

Zachęcamy Państwa do zapoznania się z raportem i relacją z naszych działań.

Wszystkim naszym partnerom biznesowym, beneficjentom i współpracownikom dziękujemy za współpracę i wspieranie naszej działalności.

Pracownikom i Radzie Fundacji składamy podziękowania za zaangażowanie i wkład w prace nad jej rozwojem i realizacją misji.

Zarząd
Fundacji na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa

fdpa

MISJA

- Misją Fundacji jest **wspieranie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich**, a w szczególności przedsiębiorczości i tworzenia pozarolniczych miejsc pracy oraz zapewnienia równych szans kobietom, osobom bezrobotnym i młodzieży.
- Misja Fundacji realizowana jest poprzez **działalność mikropożyczkową** na tworzenie i rozwój małych przedsiębiorstw na terenach wiejskich; programy rozwoju lokalnego, publikacje, opracowania i specjalistyczne raporty społeczno-ekonomiczne obrazujące stan polskich obszarów wiejskich.

DZIAŁALNOŚĆ STATUTOWA

W ramach działalności statutowej realizujemy **projekty informacyjne** i **wspieramy działania instytucji edukacyjnych**, w tym doradztwa i szkół rolniczych, a także placówek badawczych zajmujących się problematyką wsi. **Popularyzujemy badania i analizy w zakresie rolnictwa i obszarów wiejskich.**

Promujemy zrównoważone i zgodne z zasadami ochrony środowiska gospodarowanie gruntami oraz środowiskiem naturalnym.

Od wielu lat realizujemy **kampanie informacyjno – edukacyjne** z zakresu przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatycznych, ochrony wód i bioróżnorodności, odnawialnych źródeł energii promocji energetyki rozproszonej i prosumenckiej.

W każdy z projektów staramy się zaangażować parterów: środowiska naukowe, doradców rolnych, media, przedsiębiorców.

fd/pa

Ochrona zasobów wodnych i racjonalne gospodarowanie wodą w rolnictwie w kontekście zmian klimatu

OKRES REALIZACJI: lipiec 2022 – sierpień 2023

ŹRÓDŁO DOFINANSOWANIA: Operacja realizowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

BUDŻET PROJEKTU: 249 960,86 zł

UCZESTNICY: uczniowie i nauczyciele szkół kształcących w zawodach rolniczych

STRONA WWW: <https://www.fdpa.org.pl/ochrona-zasobow-wodnych>

CEL PROJEKTU:

Zwiększenie udziału młodych rolników we wdrażaniu inicjatyw na rzecz rozwoju zrównoważonego rolnictwa oraz podnoszenie wiedzy i świadomości uczniów i nauczycieli ze szkół rolniczych z zakresu racjonalnego gospodarowania wodą w rolnictwie, zwiększania jej dostępności, ograniczania zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł rolniczych oraz promowanie działań mitygujących i adaptujących do zmian klimatu.

DZIAŁANIA PROJEKTOWE:

W roku 2022 opracowano i wydano poradnik pt. „Ochrona zasobów wodnych i racjonalne gospodarowanie wodą w rolnictwie w kontekście zmian klimatu” w nakładzie 5 000 egz. Rozdystrybuowano go do 200 podmiotów edukacyjnych (szkół rolniczych, bibliotek i KCER). Publikacja jest dostępna także w wersji elektronicznej na stronie Fundacji www.fdpa.org.pl.

Działania projektowe były kontynuowane w 2023 roku:

- I. **KONFERENCJA „Ochrona wód jako element zrównoważonego rolnictwa. Wyzwania w kształceniu młodych rolników w aspekcie nowej Wspólnej Polityki Rolnej i zmian klimatu”**
Konferencja odbyła się 9-10 marca 2023 r. w Warszawie i uczestniczyło w niej 51 nauczycieli ze szkół rolniczych z całej Polski.

Podczas konferencji omówiono zagadnienia związane ze zmianami klimatu i wyzwaniami, z którymi mierzy się rolnictwo, a także konieczność nowego podejścia w edukacji młodych rolników. Poruszono takie tematy jak:

- edukacja młodych rolników w kontekście adaptacji do zmian klimatu oraz polityk krajowych i europejskich;
- zasoby wodne w Polsce i konieczność ich ochrony;
- rola rolnika w ochronie zasobów wodnych i różnorodności biologicznej;
- wyzwania związane z procesem nauczania młodych rolników i konieczność wprowadzenia pilnych zmian w programach nauczania;
- dobre praktyki rolnicze zmierzające do ograniczenia zanieczyszczeń wód pochodzących ze źródeł rolniczych;
- wpływ zanieczyszczenia wód na zdrowie człowieka;
- sposoby ograniczenia zanieczyszczeń wód poprzez zastosowanie rozwiązań ekohydrologicznych opartych na przyrodzie;
- metody zagospodarowania wód opadowych i sposoby poprawy retencji wodnej w glebie.

W części warsztatowej nauczyciele w dwóch 25-osobowych grupach razem z naszymi ekspertami pracowali nad stworzeniem gotowych rozwiązań, które można wykorzystać w procesie kształcenia młodych rolników w obszarach związanych z tematyką ochrony środowiska, działaniami adaptacyjnymi do zmian klimatu, a także racjonalnego gospodarowania wodami w rolnictwie.

Uczestnicy dużo czasu poświęcili na dyskusję. Nauczyciele zwrócili uwagę na brak odpowiednich materiałów edukacyjnych, które mogliby wykorzystać w procesie nauczania. Przedstawiciele KCER w Brwinowie mówili o konieczności stałego dokształcania się przez nauczycieli i przemysłowego doboru materiałów edukacyjnych, gdyż młodzież wymaga innego sposobu przekazywania wiedzy. W procesie edukacji należy stosować nowoczesne narzędzia edukacyjne i formy dopasowane do potrzeb i upodobań uczniów.

II. KONKURS FILMOWY „DOBRE PRAKTYKI ROLNICZE, A OCHRONA WÓD”

Konkurs zorganizowany przez Fundację był dedykowany uczniom szkół kształcących w zawodach rolniczych. Prace konkursowe były składane przez grupy pięcioosobowe w III kategoriach:

I kategoria – Dobre praktyki rolnicze, które pozytywnie wpływają na:

- ograniczenie zanieczyszczeń wód pochodzących ze źródeł rolniczych,
- oszczędzanie wody w gospodarstwie rolnym,
- wykorzystanie wód opadowych w gospodarstwie rolnym,
- retencjonowanie wody w glebie i w krajobrazie rolniczym.

II kategoria – Rolnictwo przyszłości – Jak zmieni się rolnictwo pod wpływem zmian klimatu?

III kategoria – Konsument przyszłości – Jak globalne ocieplenie wpłynie na naszą świadomość konsumencką i jak to zmieni nasze nawyki żywieniowe?

Na konkurs wpłynęło 12 prac. Nagrody w postaci 3-dniowego wyjazdu edukacyjnego oraz opasek Xiaomi Mi Band 7, przyznano uczniom z 6 szkół, którzy uzyskali najwyższą liczbę punktów.

Nagrodzone filmy:

Tytuł filmu	Nazwa szkoły
Rolnictwo przyszłości	Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. 1000-lecia Państwa Polskiego w Nakle Śląskim
Problem praktyki rolniczej	Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Jana Pawła II w Brzostku
Płynne złoto	Technikum nr 2 w Chojnicach
Dobre praktyki rolnicze a ochrona wód	Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Władysława Stanisława Reymonta w Radomiu
Dobre praktyki rolnicze a ochrona wód	Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Janowie
Ograniczenie zanieczyszczeń wód pochodzących ze źródeł rolniczych	Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Sierpcu

Wszystkie filmy są dostępne na stronie internetowej Fundacji <https://www.fdpa.org.pl/filmy>

III. SZKOLENIE pn. „Ochrona zasobów wodnych i racjonalne gospodarowanie wodą w rolnictwie w kontekście zmian klimatu”

W dniach 13-15 czerwca 2023 r. odbyło się wyjazdowe szkolenie dla 60 uczniów ze szkół rolniczych.

Podczas **pierwszego dnia szkolenia** omówiono tematy:

- Zmiany klimatu a rolnictwo
- Zasoby wodne i ich dostępność
- Ochrona wód wobec nowych wyzwań klimatycznych
- Wody opadowe jako naturalny zasób wody
- Zagrożenia dla ostoi bioróżnorodności w środowisku lądowym i wodnym
- Rola rolnika w ochronie zasobów wodnych i różnorodności gatunkowej roślin i zwierząt

W drugim dniu szkolenia zaplanowano wizyty w dwóch gospodarstwach rolnych. Pierwszym z nich było gospodarstwo prowadzone przez Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych Stacji Doświadczalnej Oceny Odmian w Sulejowie. Drugim odwiedzionym przez młodzież miejscem było Gospodarstwo permakulturowe Dolina Mgieł w Gapinie.

Gospodarze opowiedzieli o swoich gospodarstwach, rodzaju prowadzonej działalności i omówili stosowane przez siebie dobre praktyki rolnicze:

- zmierzające do ograniczenia zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł rolniczych
- racjonalnego gospodarowania wodą
- zachowania bioróżnorodności w krajobrazie rolniczym

W trzecim dniu szkolenie zostało podzielone na dwa działy tematyczne:

- Ograniczanie zanieczyszczeń wód pochodzących ze źródeł rolniczych
- Gromadzenie i gospodarowanie deszczówką

Podczas zajęć dedykowanych dobrym praktykom rolniczym zmierzającym do ograniczenia zanieczyszczeń w produkcji roślinnej młodzież mogła usłyszeć m. in. o:

- negatywnym wpływie rolnictwa na jakość wody,
- sposobach ograniczania zanieczyszczeń,
- dobrych praktykach rolniczych,
- rolnictwie precyzyjnym,
- rolnictwie konserwującym,
- rolnictwie ekologicznym.

Wykład dotyczący ograniczania zanieczyszczeń rolniczych w produkcji zwierzęcej w dużej mierze skupił się na dobrych praktykach zapobiegających wymywaniu związków azotu i fosforu do wód powierzchniowych i głębinowych. W ramach tych zajęć omówiono:

- właściwe przechowywanie obornika na płycie,
- właściwe przechowywanie obornika na tzw. pryzmie tymczasowej,
- właściwe przechowywanie gnojówki i gnojowicy w zbiornikach,
- właściwe przechowywanie kiszzonek,
- aplikowanie doglebowe gnojówki i gnojowicy,
- praktyki żywieniowe stosowane w celu redukcji zawartości azotu w odchodach wszystkich gatunków zwierząt gospodarskich, pozwalające na zmniejszenie strat azotu podczas przechowywania i aplikowania obornika i gnojowicy.

W drugim bloku tematycznym dotyczącym gospodarowania wodą omówione zostały zagadnienia związane z zasobami wodnymi w Polsce, ich racjonalnym wykorzystaniem a także prowadzeniem inwestycji, które to ułatwią. Na koniec zajęć eksperci wraz z uczniami obejrzeli rozwiązania zrealizowane przez obiekt, w którym odbywało się szkolenie.

Na koniec szkolenia zaplanowane zostały zajęcia pn. *Dobre praktyki dla zrównoważonego zagospodarowania wód opadowych*.

Podczas szkolenia zaprezentowano zwycięskie filmy z konkursu filmowego *Dobre praktyki, a ochrona wód*, realizowanego w ramach niniejszego projektu.

Gospodarka nawozowa a ochrona wód

OKRES REALIZACJI: 15.07.2022 – 31.10.2023

ŹRÓDŁO DOFINANSOWANIA: Operacja realizowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

BUDŻET PROJEKTU: 239 450,80 zł

PARTNER: Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach

UCZESTNICY: rolnicy i mieszkańcy wsi, doradcy rolni, przedstawiciele świata nauki, szkół rolniczych, firm działających na obszarach wiejskich, mieszkańców wsi niebędących jeszcze rolnikami, ale mieszkających na wsi

STRONA WWW: <https://www.fdpa.org.pl/gospodarka-nawozowa>

CEL PROJEKTU:

- popularyzacja dobrych praktyk w zakresie gospodarki nawozowej, ograniczania zużycia pestycydów;
- zapewnienie wsparcia rolnikom we wdrażaniu zapisów „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu” i przygotowywaniu planów nawozowych;
- upowszechnianie wiedzy w zakresie wpływu produkcji rolnej na stan środowiska, bioróżnorodności i jakość wód, roli procesów rozpraszania azotu i fosforu pochodzącego z działalności rolniczej do środowiska oraz zasad bilansowania potrzeb pokarmowych roślin i zwierząt;
- wzmacnianie świadomości ekologicznej i kreowanie postaw proekologicznych w społecznościach wiejskich.

DZIAŁANIA PROJEKTOWE:

W 2022 roku Fundacja zrealizowała następujące działania:

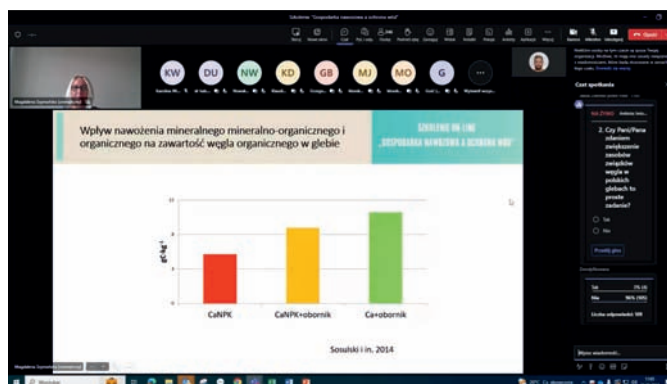
1. opracowaliśmy i wydaliśmy 10 000 egz. broszury pt. „Gospodarka nawozowa a ochrona wód”, która za pośrednictwem 16 WODR została rozpowszechniona wśród mieszkańców wsi i innych podmiotów zainteresowanych tematem;
2. przygotowaliśmy 10 infografik i multimedialną wersję broszury, które zostały upowszechnione na portalach społecznościowych i na stronie Fundacji;
3. zorganizowaliśmy i przeprowadziliśmy 1 szkolenie online zatytułowane „Gospodarka nawozowa a ochrona wód”, w których wzięło udział 123 uczestników ze wszystkich grup docelowych projektu.

Działania projektowe były kontynuowane w 2023 roku:

1. przeprowadzono 2 szkolenia online pn. „Gospodarka nawozowa a ochrona wód”, w których wzięło udział 547 osób,
2. zrealizowano dodatkowe szkolenie online „Gospodarka nawozowa a ochrona wód. Zdrowie gleby – nowe wyzwania dla rolników”, w którym uczestniczyło 246 osób,
3. odbyło się 10 stacjonarnych spotkań informacyjnych dla rolników. Łącznie uczestniczyło w nich 257 osób. Odbyły się one: w Krakowie, w Kalsku, we Wrocławiu, w Sielinku, w Marszewie, w Świdnicy, w Chojnowie, w Nowogardzie, w Szczecinku oraz Stargardzie.

Nasze działania przyczyniły się do wzrostu świadomości i wiedzy mieszkańców wsi, rolników, doradców rolnych nt. racjonalnej i zrównoważonej gospodarki nawozowej i sposobów na poprawę jakości wód.

[illegible]

Europejski Zielony Ład

– wyzwania i szanse dla polskiego rolnictwa

OKRES REALIZACJI: 01.06.2022 – 31.10.2023

ŹRÓDŁO DOFINANSOWANIA: Operacja realizowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

BUDŻET PROJEKTU: 637 150,50 zł

PARTNER: Instytut Zootechniki Państwowy Instytut Badawczy w Balicach

UCZESTNICZY: pracownicy naukowcy jednostek badawczych, przedstawiciele administracji publicznej, w tym resortów rolnictwa, klimatu i środowiska (MRIRW, MI, MKiŚ), instytucji kontrolujących gospodarstwa i przedsiębiorstwa rolne (ARiMR, GIOŚ, WIOŚ, PIORIN), samorządów terytorialnych różnych szczebli, praktyków rolnictwa, w tym producentów rolnych, przedstawicieli izb rolniczych, związków i zrzeszeń producentów, reprezentantów ośrodków badawczych oraz doradztwa rolniczego.

STRONA WWW: <https://www.fdpa.org.pl/ezi>

CEL PROJEKTU:

Opracowanie przez zespół ekspertów wspólnego stanowiska i konkretnych rozwiązań, które odpowiedzą na aktualne problemy związane z dostosowaniem rolnictwa do wymogów środowiskowych i klimatycznych Europejskiego Zielonego Ładu

DZIAŁANIA PROJEKTOWE:

W ramach projektu odbyło się 5 seminariów, które miały na celu upowszechnienie wiedzy opracowanej przez zespół, w zakresie praktycznego przełożenia środowiskowych i klimatycznych aspektów EZŁ na praktykę rolniczą, które mogą być podstawą do podjęcia decyzji o przyszłych kierunkach działań administracyjnych.

W roku 2022 odbyły się dwa wydarzenia:

1. Środowiskowe i klimatyczne konsekwencje intensyfikacji, skali i koncentracji produkcji rolniczej.
2. Problematyka marginalizacji i dezagraryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej ze szczególnym uwzględnieniem obszarów górskich – problemy strukturalne.

W 2023 roku działania projektowe były kontynuowane, odbyły się 3 seminaria:

1. BIOBEZPIECZEŃSTWO W PRODUKCJI ŻYWNOŚCI – OD ETYKI DO EKONOMIKI.

Seminarium odbyło się 6-7 marca w Nowym Adamowie w województwie łódzkim.

Uczestniczyło w nim 40 osób, w tym przedstawiciele: MRiRW, KOWR, ARIMR, PIORIN, WIORIN, GIS, WIW, Urzędów Marszałkowskich, lokalnych przedstawicieli samorządu terytorialnego, środowisk naukowych, rolników, przedsiębiorców rolnych, Izb Rolniczych, organizacji wspierających zrównoważoną produkcję rolniczą.

Pierwszego dnia seminarium zaprezentowano szereg referatów dot. m.in.:

- bioetycznych problemów w rolnictwie, zagrożeń w produkcji żywności pochodzenia roślinnego i zwierzęcego,
- roli nadzoru służb weterynaryjnych i inspekcji ochrony roślin,
- możliwości redukcji zużycia nawozów, środków ochrony roślin i antybiotyków,
- alternatywnych w stosunku do chemicznych metod ochrony roślin,
- sposobów substytucji antybiotyków w produkcji zwierzęcej,
- skutków nadużywania antybiotyków jako problemu dla zdrowia ludzi i systemu ochrony zdrowia.

Drugiego dnia uczestnicy odwiedzili 3 podmioty:

- I. Laboratorium firmy BIO-GEN sp. z o.o. z Łodzi, produkujące innowacyjne preparaty mikrobiologiczne, które zastosowane w uprawie roślin pozwalają na ograniczenie zużycia konwencjonalnych środków chemicznych i nawozów mineralnych bez spadku efektywności produkcji.

- II. Gospodarstwo Rolne Katarzyny i Bogdana Łuczyńskich z Wdowina, gmina Drużbice, gdzie zaprezentowano procedury i rozwiązania w zakresie bioasekuracji w produkcji trzody chlewnej w kontekście bezpieczeństwa produkcji zwierzęcej.
- III. Gospodarstwo w miejscowości Kałek, gm. Sulejów prowadzące nowoczesną fermę drobiu i produkcję brojlerów. Obecnych dwóch lekarzy weterynarii omówiło najistotniejsze problemy związane z intensywną produkcją drobiu w aspekcie bezpieczeństwa, zakres nadzoru weterynaryjnego, procedury i związaną z tym dokumentację. Za pośrednictwem kamer przemysłowych uczestnicy mieli okazję obserwować zastosowane w kurnikach rozwiązania.

Zarówno pierwszego, jak i drugiego dnia uczestnicy dużo czasu poświęcili na dyskusję. Kryzys klimatyczny, kurczenie się zasobów naturalnych i spadek różnorodności biologicznej, wzrastający poziom zanieczyszczenia środowiska, niewystarczający dobrostan zwierząt, oraz obawy o stan zdrowia publicznego i inne problemy społeczne stanowią dziś systemowe problemy bioetyczne w rolnictwie i ochronie środowiska. Poszukiwanie dla nich rozwiązań stanowi dziś jedno z najpoważniejszych wyzwań, polegających na pogodzeniu wartości etycznych z wartościami ekonomicznymi. Dyskusja, w kontekście celów i działań przewidzianych w Strategii „Od pola do stołu” oraz Strategii na rzecz ochrony bioróżnorodności, skupiała się na próbie połączenia wartości etycznych z ekonomią jako synergicznej korzyści dla wszystkich uczestników łańcucha żywnościowego oraz optymalnego remedium na problemy bioetyczne.

2. JAKOŚĆ ŻYWNOŚCI JAKO KIERUNEK ROZWOJU ROLNICTWA UE.

Seminarium odbyło się 24-25 kwietnia 2023 r. w Ostrołęce.

Uczestniczyło w nim 30 osób, w tym przedstawiciele: MRiRW, IJHARS, WIJHARS, KOWR, Urzędów Marszałkowskich, doradztwa rolniczego, środowisk naukowych, rolników, przedstawicieli branży przetwórstwa rolno-spożywczego, Izby Rolniczych, organizacji wspierających zrównoważoną produkcję rolniczą.

Pierwszego dnia odbyła się część teoretyczna podczas której zaprezentowano referaty z zakresu:

- zmian w sposobie żywienia człowieka i wpływu żywności na zdrowie społeczeństw,
- zagrożeń dla jakości zdrowotnej żywności,
- jakości artykułów rolno-spożywczych w Polsce,
- znaczenia jakości żywności w strategiach i polityce rolnej UE,
- systemów jakości żywności,
- ekonomicznej efektywności rolnictwa ekologicznego.

Eksperti zwrócili uwagę na niekorzystne trendy w sposobie odżywiania się Polaków, czego wyrazem jest wzrost spożycia węglowodanów i żywności przetworzonej, a także zmniejszenie zainteresowania Polaków jakością żywności i podejmowanie decyzji zakupowych w oparciu o cenę produktów. Zaznaczono ponadto, że zagrożenia żywności pojawiają się, gdy występują nieprawidłowości w nadzorze wewnętrznym (w zakładach produkcyjnych) oraz zewnętrznym (urzędowym).

Drugiego dnia odbył się wyjazd studyjny, podczas którego odwiedzono:

- I. Przedsiębiorstwo Agrana Fruit sp. z o.o. zajmujące się przetwórstwem owoców, gdzie zaprezentowane zostały systemy zapewnienia bezpieczeństwa i jakości żywności.
- II. Okręgową Spółdzielnię Mleczarską w Piątnicy Zakład w Ostrołęce, gdzie zaprezentowano produkcję ekologicznych wyrobów mlecznych oraz Zintegrowany System Zarządzania.

Oba zakłady zaprezentowały najwyższe standardy w produkcji żywności oraz praktyczne aspekty wdrożenia, utrzymania i rozwoju Systemów Jakości i posiadania związanych z tym certyfikatów.

Podczas spotkania w Ostrołęce szczególną uwagę zwrócono na rolnictwo ekologiczne. Zgodnie z opiniami uczestników jego istotą powinno być wytwarzanie żywności na rynek. Stąd należy wdrażać działania pozwalające przede wszystkim na zapewnienie odpowiedniego udziału produkcji ekologicznej w krajowej produkcji rolniczej, a w mniejszym zakresie na dążenie do zwiększenia odsetka gruntów przeznaczonych na uprawy ekologiczne.

3. PRECYZYJNE I INTELIGENTNE ROLNICTWO – STAN OBECNY I PERSPEKTYWY.

Seminarium odbyło się w dniach 23-24 maja 2023 roku w Toruniu.

Uczestniczyło w nim 45 osób, w tym przedstawiciele: MRiRW, KOWR, środowisk naukowych, rolników, przedstawiciele branży producentów maszyn rolniczych i systemów informatycznych z zakresu precyzyjnego rolnictwa, doradztwa rolniczego, organizacji wspierających zrównoważoną produkcję rolniczą.

Pierwszego dnia eksperci omówili szereg zagadnień związanych z:

- precyzyjnym rolnictwem w produkcji roślinnej i zwierzęcej, jak np. bezobsługowe systemy diagnostyki oraz zarządzania stadem w fermach zwierzęcych, systemy umożliwiające stosowanie zmiennych dawek nawozowych, umieszczone pod wspólnym hasłem „Variable Rate Application”, czy też rozwiązania wykorzystujące sztuczną inteligencję do poprawy jakości systemów automatycznej uprawy gleby,
- wpływem nowych technik stosowanych w biotechnologii na cechy użytkowe otrzymywanych roślin i zwierząt,
- pilotażowymi projektami realizowanymi przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa wspólnie z NASK m.in. rozwiązania dotyczącego paszportyzacji żywności oraz zasad i narzędzi umożliwiających budowanie systemu selektywnego pozyskiwania i transferu danych, w tym efektywne śledzenie i identyfikowanie informacji dotyczących wybranych produktów rolno-żywnościowych na kluczowych etapach łańcucha dostaw, a także projekt budowy systemu satelitarnego monitorowania upraw rolnych na obszarze Polski.

W drugim dniu seminarium odbył się wyjazd studyjny, podczas którego odwiedzono dwa gospodarstwa:

- I. Stadnina Koni w Nowych Jankowicach, gdzie zaprezentowano rozwiązania techniczne dotyczące robotów polowych. Przedstawiciele współpracujących z gospodarstwem firm opowiedzieli o możliwościach wykorzystywanych w praktyce bardzo precyzyjnych systemów opartych na GPS podczas obsługi maszyn i urządzeń pracujących w polu. Uczestnicy seminarium mieli też okazję wysłuchać prezentacji na temat stosowanego w gospodarstwie zmiennego dawkowania nasion i nawozów oraz nowoczesnych technologii do tego używanych, a także zapoznać się z praktycznie wykorzystywanymi rozwiązaniami rolnictwa precyzyjnego w uprawach roślinnych i produkcji zwierzęcej.
- II. Farma mleczna zlokalizowana we wsi Frydrychowo koło Kowalewa Pomorskiego. Właściciele gospodarstwa, zaprezentowali fermę bydła wyposażoną w najnowocześniejsze systemy automatyzacji hodowli. Hodowla licząca około 200 sztuk bydła jest obsługiwana przez 2 osoby. Jest to możliwe dzięki wykorzystaniu systemów teledetekcji stanu zwierząt oraz systemu robotów udojowych o zadających paszę.

Całe wydarzenie było dla uczestników okazją do wielu dyskusji poświęconym takim tematom jak:

- korzyści wynikające ze stosowania narzędzi rolnictwa precyzyjnego,
- problemy związane ze stosowaniem rozwiązań rolnictwa precyzyjnego w małych gospodarstwach rolnych,
- ograniczenia we wprowadzaniu rozwiązań rolnictwa precyzyjnego jest nie tyle obszar gospodarstwa, ale jego struktura upraw i wiedza samych rolników.
- konieczności działań edukacyjnych w tym zakresie.

Powołany w projekcie zespół ekspertów opracował 5 publikacji, będących kompendium wiedzy i doświadczeń na temat 5 wybranych obszarów rolnictwa w aspekcie ich dostosowania do wymogów środowiskowych i klimatycznych EZŁ, oraz barier i ograniczeń zidentyfikowanych w ich wdrożeniu.

Powstały one po każdym z seminarium zorganizowanych w ramach projektu:

1. Środowiskowe i klimatyczne konsekwencje intensyfikacji, skali i koncentracji produkcji rolniczej
2. Problemy rozwoju rolnictwa obszarów górskich wobec wyzwań Europejskiego Zielonego Ładu

3. Biobezpieczeństwo w produkcji żywności – od etyki do ekonomiki
4. Jakość żywności jako kierunek rozwoju rolnictwa UE. Systemy produkcji żywności certyfikowanej – cele, szanse i ograniczenia
5. Precyzyjne i inteligentne rolnictwo – stan i perspektywy wdrażania

Publikacje zostały rozdyskrebuowane wśród uczestników seminariów oraz innych osób z grupy docelowej projektu. Dostępne są również na naszej stronie internetowej:
<https://www.fdpa.org.pl/6,biblioteka>

Wdrażanie planu gospodarowania wodami w dorzeczu Wisły na przykładzie zlewni rzeki Pilicy

OKRES REALIZACJI: 2021 – 2030

BUDŻET PROJEKTU: 16 306 776 €

PARTNERZY: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki, Europejskie Regionalne Centrum Ekohydrologii Polskiej Akademii Nauk, FPP Enviro

UCZESTNICY: uczniowie i nauczyciele szkół rolniczych, JST, doradcy rolniczy, rolnicy, społeczności lokalne, środowiska naukowe, studenci, instytucje, administracja rządowa

STRONY WWW: <https://www.fdpa.org.pl/projekt-zintegrowany-life>, <https://lifepilica.pl/pl/>

CEL PROJEKTU:

Celem projektu jest poprawa jakości i różnorodności biologicznej wód zlewni rzeki Pilicy ze szczególnym uwzględnieniem Zbiornika Sulejów poprzez wspieranie wdrażania Planu gospodarowania wodami.

DZIAŁANIA PROJEKTOWE:

Działania projektowe mają zarówno charakter edukacyjny (szkolenia, warsztaty, wyjazdy studyjne, materiały edukacyjne), jak i inwestycyjny (demonstracyjne gospodarstwa rolnicze, demonstracyjne wdrażanie rozwiązań typu NBS, wsparcie JST w inwestycjach w gospodarkę wodno-kanalizacyjną).

Zostały one podzielone na 6 obszarów:

- Zarządzanie zasobami wodnymi
- Ograniczenie presji komunalnej
- Ograniczenie presji rolniczej
- Przywracanie drożności cieków i renaturyzacja starorzeczy/mokradeł
- Budowa potencjału
- Monitoring wpływu projektu

Fundacja na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa jest odpowiedzialna w projekcie za działania edukacyjne w obszarze ograniczania presji rolniczej.

Nasze działania mają na celu ograniczenie negatywnego wpływu rolnictwa na jakość wód, w tym redukcji zanieczyszczeń azotanami pochodzenia rolniczego, wzrost retencji wody w krajobrazie rolniczym oraz zwiększenie bioróżnorodności w zlewni Pilicy.

W latach 2021-2022 Fundacja w ramach projektu przeprowadziła szereg działań informacyjno-edukacyjnych:

- I. Przeprowadzono szeroką **akcję informacyjną** na temat projektu wśród naszych stałych i potencjalnych partnerów, w tym doradców rolnych oraz uczniów i nauczycieli szkół rolniczych.
- II. Opracowano **multimedialne materiały edukacyjne** z 5 obszarów tematycznych:
 - Rola agrotechniki w poprawie gospodarki wodnej w produkcji roślinnej;
 - Znaczenie rozpraszania związków azotu i fosforu pochodzenia rolniczego dla środowiska przyrodniczego i zdrowia człowieka;
 - Różnorodność biologiczna w krajobrazie rolniczym;
 - Zasoby wodne. Cykl hydrologiczny i zasoby wodne dla rolnictwa w aspekcie zmian klimatu;
 - Rozwiązania oparte na przyrodzie jako narzędzia w ograniczaniu zanieczyszczeń rolniczych do wód powierzchniowych i gruntowych.

III. Zrealizowano **wydarzenia** pn. „Gospodarka nawozowa jako kluczowy element ochrony środowiska i poprawy jakości wód” w formie:

- **11 dwudniowych szkoleń** dla 330 doradców z wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego,
- **11 jednodniowych seminariów** dla 346 powiatowych doradców rolnych,
- **19 jednodniowych warsztatów** dla 676 rolników.

IV. W ramach realizowanej w projekcie **kampanii informacyjno-promocyjnej**, Fundacja wraz z partnerami wzięła udział w 8 wydarzeniach lokalnych takich jak pikniki rodzinne, targi, imprezy tematyczne w szkołach, wydarzenia organizowane przez ośrodki doradztwa rolniczego z terenu 11 województw w dorzeczu Wisły.

Działania projektowe były kontynuowane w 2023 roku:

- I. Przeprowadzono 3 jednodniowe warsztaty pn. „Gospodarka nawozowa jako kluczowy element ochrony środowiska i poprawy jakości wód”, w których wzięło udział 90 rolników.

Program szkoleń obejmował:

- Problem zanieczyszczenia wód azotem pochodzenia rolniczego.
- Obowiązki rolników wynikające z nowych regulacji prawnych – dokumentacja działań, system opłat i kontroli.
- Przygotowanie planów nawozowych.
- Obliczanie stanu średniorocznego zwierząt i Dużych Jednostek Przeliczeniowych różnych grup zwierząt gospodarskich.
- Obliczanie powierzchni płyt obornikowych i pojemności zbiorników na gnojowicę.
- Uzyskiwanie pozwoleń wodno-prawnych.
- Możliwości pozyskania finansowania na inwestycje związane z poprawą jakości wód i rolnictwem.

- II. Odbыл się 2-etapowy konkurs wiedzy pn. „Bioróżnorodność i ochrona wód w krajobrazie rolniczym”:

- **ETAP I** – wzięło w nim udział ponad 500 uczniów ze szkół kształcących w zawodach rolniczych z terenu 11 województw, które leżą w dorzeczu Wisły. Konkurs polegał na wypełnieniu testu jednokrotnego wyboru w jak najkrótszym czasie. 50 uczniów z najlepszym wynikiem zakwalifikowało się do kolejnego etapu;
- **ETAP II** – wzięło w nim udział 49 uczniów. Etap ten odbył się w Warszawie podczas przygotowanych specjalnie na tą okazję zajęć edukacyjnych, których program obejmował m.in:
 - Zachowanie bioróżnorodności w krajobrazie rolniczym,
 - Rolnictwo ekologiczne,
 - Dobre praktyki rolnicze zmierzające do ograniczenia zanieczyszczeń pochodzących z rolnictwa,
 - Ostoje bioróżnorodności i strefy ekotonowe,
 - Wyzwania dla rolnictwa w kontekście polityk krajowych i europejskich.

Test przygotowany na ten etap zawierał pytania wielokrotnego wyboru. Pięciu uczniów z najlepszymi wynikami punktowymi i czasowymi otrzymali nagrody w postaci iPadów i gadżetów projektowych.

III. Zorganizowano konferencję dla nauczycieli ze szkół kształcących w zawodach rolniczych pn. „Zachowanie bioróżnorodności i ochrona wód w krajobrazie rolniczym” oraz zajęcia edukacyjne pod tą samą nazwą skierowane do uczniów. Oba wydarzenia odbywały się równolegle i były połączone z II etapem konkursu wiedzy dla uczniów pn. nazwą „Bioróżnorodność i ochrona wód w krajobrazie rolniczym”.

Konferencja odbyła się w Warszawie. Uczestniczyły w niej 63 osoby: nauczyciele ze szkół rolniczych z całej Polski, przedstawiciele: Ministerstwa Infrastruktury, Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Krajowego Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie, Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, Instytutu Zootechniki PIB w Balicach, Europejskiego Regionalne Centrum Ekohydrologii PAN w Łodzi oraz Instytut Technologiczno-Przyrodniczy Państwowy Instytut Badawczy w Falentach, Fundacji na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa oraz Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie.

Celem konferencji było zaprezentowanie nauczycielom multimedialnych materiałów edukacyjnych z pięciu obszarów tematycznych.

Tematy wprowadzające dotyczyły:

- wpływu rolnictwa na zanieczyszczenia wód i działania zmierzające do ich ograniczania,
- osłony hydrologiczno-meteorologicznej i monitoringu zasobów wodnych kraju w ujęciu zlewniowym.

Następnie rozpoczęła się część poświęcona prezentacji multimedialnych materiałów edukacyjnych na następujące tematy:

- Techniczne aspekty korzystania z multimedialnych materiałów.
- Rola agrotechniki w poprawie gospodarki wodnej w produkcji roślinnej.
- Znaczenie rozpraszania związków azotu i fosforu pochodzenia rolniczego dla środowiska przyrodniczego i zdrowia człowieka.
- Różnorodność biologiczna w krajobrazie rolniczym.
- Cykl hydrologiczny i zasoby wodne dla rolnictwa w aspekcie zmian klimatu.
- Rozwiązania oparte na przyrodzie, jako narzędzia w ograniczaniu zanieczyszczeń rolniczych do wód powierzchniowych i gruntowych.

Dopełnieniem tych prezentacji było wystąpienie nauczyciela konsultanta, na temat wykorzystania tychże materiałów podczas zajęć szkolnych.

Po prezentacji materiałów multimedialnych odbyły się warsztaty pn. „Najbardziej efektywne formy edukacji” prowadzone przez Ewę Marciniak-Kulkę, Ewę Witkowską, Annę Sawicką i Marka Rudzińskiego. Miały one na celu dostarczyć informacji na temat następujących zagadnień:

- pierwsza opinia zwrotna na temat opracowanych multimediów,
- pomysły na ich wykorzystanie podczas zajęć edukacyjnych,
- jaką formę materiałów nauczyciele uważają za najefektywniejszą dla uczniów?
- jakich materiałów dydaktycznych w obszarze ochrony środowiska i rolnictwa (dobrych praktyk) najbardziej brakuje i jaką powinny przyjąć formę?
- jakich narzędzi brakuje nauczycielom w procesie nauczania, czego oczekiwaliby, jako wsparcia?
- czy istnieje bariera technologiczna dla nauczycieli, czy potrzebują wsparcia w tym zakresie?
- z jakich pomocy korzystają nauczyciele na co dzień, czy korzystają z nowoczesnych form materiałów edukacyjnych, czy wyszukują takich materiałów w Internecie, czy korzystają z nich na lekcjach?

Podczas konferencji nastąpiło wręczenie nagród dla 5 uczniów, którzy uzyskali najlepsze wyniki w konkursie wiedzy pn. „Bioróżnorodność i ochrona wód w krajobrazie rolniczym”, który odbywał się równocześnie w sali obok. Uczestnicy wydarzenia zostali zaproszeni przez Fundację do zwiedzania Centrum Nauki Kopernik.

IV. Kampania informacyjno-promocyjna

Wraz z pozostałymi interesariuszami projektu uczestniczyliśmy w imprezach plenerowych promujących projekt, na których rozmawialiśmy z przedstawicielami lokalnych społeczności, dzieliliśmy się materiałami edukacyjnymi powstałymi w ramach projektu. Organizowane były także warsztaty ekologiczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych. W 2023 r. pojawiliśmy się na 9 wydarzeniach lokalnych:

1. Tydzień Rolnictwa Ekologicznego w ZSCKR w Sędziejowicach
2. Świętojańskie Granie nad Zalewem w Drzewicy
3. Dzień Drzwi Otwartych Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach
4. XXI Piknik w Sadach Błędowskich
5. Piknik rodzinny Orońsko Naturalnie
6. Dożynki Województwa Łódzkiego w Paradyżu
7. Dni Wolbromia
8. Rzeczyckie Święto Plonów
9. XXIX Międzynarodowe Dni z Doradztwem Rolniczym oraz XVII Regionalna Wystawa Zwierząt Hodowlanych w Siedlcach

V. Spotkania regionalne Interesariuszy Projektu LIFE Pilica.

Spotkania regionalne mają na celu budowanie potencjału dla efektywnego wdrażania Planów gospodarowania wodami w zlewni Pilicy. W spotkaniach uczestniczą przedstawiciele instytucji oraz jednostek samorządu terytorialnego ze zlewni rzeki Pilicy na poziomie danego województwa: łódzkiego, mazowieckiego, śląskiego i świętokrzyskiego, którzy są wskazani jako organy wdrażające i/lub sprawozdające wdrażanie Planu gospodarowania wodami.

W maju 2023 odbył się drugi cykl Spotkań Regionalnych Interesariuszy Projektu LIFE Pilica. Obejmował on 4 spotkania w których łącznie wzięło udział ponad 140 osób:

- dla województwa śląskiego i małopolskiego 10 maja 2023 r. w Hucisku,
- dla województwa świętokrzyskiego 11 maja 2023 r. w Sielpi Wielkiej,
- dla województwa łódzkiego 17 maja 2023 r. w Twardej,
- dla województwa mazowieckiego 18 maja 2023 r. w Warce.

Bezpieczne stosowanie środków ochrony roślin

OKRES REALIZACJI: grudzień 2022 – wrzesień 2023

ŹRÓDŁO DOFINANSOWANIA: Syngenta Polska Sp. z o.o. i środki własne

PARTNER: Syngenta Polska Sp. z o.o.

UCZESTNICY: uczniowie szkół kształcących w zawodach rolniczych

CEL PROJEKTU:

Podniesienie poziomu wiedzy na temat bezpiecznego stosowania środków ochrony roślin, obowiązujących zasad, regulacji i wymagań, a także sposobu na najwyższą efektywność produkcyjną.

DZIAŁANIA PROJEKTOWE:

Przeprowadzono szkolenia jednodniowe w 11 wybranych szkołach kształcących w zawodach rolniczych. W każdym z nich uczestniczyło 25 uczniów, łącznie 275 uczniów. Szkolenia były prowadzone przez ekspertów reprezentujących Syngenta Polska Sp. z o.o.

Program szkoleń przewidywał:

- wprowadzenie, w którym szczegółowo omówiono czym są środki ochrony roślin;
- zasady bezpiecznego stosowania środków ochrony roślin;
- wymagania prawne obowiązujące rolników stosujących ŚOR, w tym także nowe rozwiązania prawne UE;
- zasady dobrych praktyk rolniczych w zakresie stosowania ŚOR, a także rozwiązania przyczyniające się do zwiększenia bezpieczeństwa;
- warsztaty przy stanowisku demonstracyjnym, gdzie omówiono prawidłową kalibrację opryskiwacza.

Szkolenia uatrakcyjniały mini konkursy – krótkie testy wiedzy z tematów poruszanych na szkoleniach. Dla najbardziej aktywnych uczniów czekały drobne upominki.

Rural Sustainability Transitions through Integration of Knowledge for improved policy processes (RUSTIK)

OKRES REALIZACJI: 2022 – 2026

ŹRÓDŁO DOFINANSOWANIA: Ośrodki Komisji Europejskiej w ramach programu Ramowego UE – Horyzont Europa

BUDŻET PROJEKTU: 107 375 €

PARTNERZY: 31 instytucji działających w 12 państwach europejskich. Koordynatorem projektu jest Institute for Rural Development Research z Niemiec.

UCZESTNICY: mieszkańcy wsi, przedsiębiorcy, rolnicy, przedstawiciele władz lokalnych, organizacji pozarządowych i instytucji z obszaru powiatu szydłowieckiego.

STRONY WWW: <https://www.fdpa.org.pl/rustik>, <https://rustik-he.eu/>

CEL PROJEKTU:

Wspieranie podmiotów działających w społecznościach wiejskich oraz decydentów w kształtowaniu nowych strategii, inicjatyw i rozwiązań sprzyjających zrównoważonemu rozwojowi obszarów wiejskich, rozwijanie metod, narzędzi i podejść, które są zorientowane na praktykę, gotowe do zastosowania i odzwierciedlające różne warunki ramowe i praktyki w całej Europie.

DZIAŁANIA PROJEKTOWE:

Uczestnicy projektu RUSTIK realizują założenia projektu poprzez pogłębienie zrozumienia różnych funkcji obszarów wiejskich oraz ich potencjału rozwojowego i stojących przed nimi wyzwań (społeczno-ekonomicznych oraz związanych ze zmianami klimatu i rozwojem cyfryzacji).

Fundacja wraz z Instytutem Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN (IGiPZ PAN) są odpowiedzialni za tworzenie w Polsce tzw. *Living Lab*.

I spotkanie odbyło się w Centrum Rzeźby Współczesnej w Orońsku. Jego celem było przedstawienie głównych założeń projektu, poznanie się uczestników *Living Lab* oraz identyfikacja potrzeb w zakresie możliwości rozwoju regionu. Wśród uczestników znaleźli się przedstawiciele urzędu marszałkowskiego województwa mazowieckiego; samorządu powiatowego z Szydłowca; samorządu gminnego z Jastrzębia, Mirowa, Orońska, organizacji pozarządowych: Lokalnej Grupy Działania „Razem na Piaskowcu”, Stowarzyszenia Ekologiczne „Eko-Orońsko”, Liceum Ogólnokształcącego

im. Henryka Sienkiewicza w Szydłowcu, Stowarzyszenia Odnowy i Rozwoju Gminy Orońsko, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Szydłowcu, Publicznej Szkoły Podstawowej im. Józefa Brandta w Orońsku oraz przedsiębiorców.

II spotkanie w formie warsztatów odbyło się w maju w siedzibie Urzędu Powiatowego w Szydłowcu. Głównym tematem spotkania była ocena potencjału endogenicznego i wskazanie barier rozwoju przedsiębiorczości. W warsztatach wzięło udział ponad 20 osób wśród których znaleźli się: przedstawiciele władz lokalnych, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz instytucji zajmujących się kształceniem. Główne zadanie polegało na wypracowaniu wskaźników prostych składających się na potencjał dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

III spotkanie o charakterze wyjazdu studyjnego do woj. świętokrzyskiego odbyło we wrześniu pod hasłem "Śladami krzemienia pasiastego". Jego celem było sprawdzenie w praktyce, jaki potencjał dla rozwoju przedsiębiorczości w regionie może stanowić krzemień czekoladowy – minerał służący w okresie neolitu do produkcji ostrzy, grotów strzał, itp., którego ślady kopalń na terenie gminy Orońsko stanowią przedmiot badań archeologicznych. Wśród 24 uczestników znaleźli się przedstawiciele różnych instytucji, w tym urzędów, szkół, i organizacji pozarządowych, działających na terenie powiatu szydłowieckiego, w tym Orońska, Szydłowca, Mirowa, oraz przedstawiciele partnerów projektu – Instytut Geografii i Zagospodarowania Przestrzennego PAN.

Konkurs „Polska wieś – dziedzictwo i przyszłość” imienia prof. Jerzego Wilkina

OKRES REALIZACJI: czerwiec 2023 – 2024

ŹRÓDŁO DOFINANSOWANIA: Środki własne Fundacji

UCZESTNICY: naukowcy, regionaliści, pasjonaci, lokalni działacze

STRONA WWW: <https://www.fdpa.org.pl/konkurs-polska-wies-dziedzictwo-i-przyszlosc>

CEL PROJEKTU:

Celem konkursu jest promocja polskiego rolnictwa, problematyki związanej z obszarami wiejskimi, dziedzictwa kulturowego oraz wzbogacenie publicznej debaty na temat polskiej wsi.

DZIAŁANIA PROJEKTOWE:

Fundacja na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa wspólnie z Wydawnictwem Naukowym Scholar organizuje konkurs od 2009 roku. W tym czasie wydanych zostało 17 nagrodzonych prac, dotyczących bardzo szerokiego spektrum tematów, nawiązujących do lokalnych tradycji, zwyczajów i historii rejonów całego kraju.

Konkurs odbywa się w II kategoriach:

- **I Kategoria** – prace naukowe, popularno-naukowe i inne prezentujące szczególnie inspirujące i innowacyjne spojrzenie na problematykę rozwoju wsi,
- **II Kategoria** – prace prezentujące dorobek kulturowy kraju i regionu, opisujące inicjatywy lokalne, dziedzictwo historyczne wsi (monografie wsi, archiwalne zbiory zdjęć stanowiące element dokumentacji, pamiątki) oraz prace ilustrujące przykład sukcesu w rozwoju polskiej wsi.

W skład Kapituły wchodzi wybitni naukowcy, zaangażowani w promocję polskiego rolnictwa i dorobku kulturowego wsi. W tym roku odświeżona została formuła konkursu oraz jej regulamin. Zmiany zaszły także w składzie Kapituły, której nowym przewodniczącym został Prof. dr hab. Jacek Raciborski. Wśród jej członków znajdują się: prof. Izabella Rylska, prof. Roch Sulima, prof. Józef Styk, dr hab. Paweł Chmieliński, dr Barbara Perepeczko, dr Andrzej Hałasiewicz.

W trwającej w 2023 roku XV edycji, zgłoszono 17 prac (11 w pierwszej kategorii i 6 w kategorii drugiej). Prace obecnie poddawane są ocenie. Zakończenie XV edycji konkursu planowane jest na pierwszy kwartał roku 2024.

Fundacja na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa od 15 lat organizuje konwersatoria z serii „Polska wieś w XXI wieku”, które są działaniami towarzyszącymi konkursowi i dotyczą wybranych problemów polskiej wsi, a inspiracją do wyboru tematu wydarzenia są raporty o stanie polskiej wsi wydawane przez Fundację od roku 2000 oraz prace przesyłane na konkurs „Polska wieś – dziedzictwo i przyszłość”.

21 września 2023 r. w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie, odbyła się konferencja „Społeczne dziedzictwo Państwowych Gospodarstw Rolnych”. Temat konferencji nawiązuje bezpośrednio do kwestii podejmowanych w nagrodzonej w XIV edycji Konkursu „Polska wieś – dziedzictwo i przyszłość imienia prof. Jerzego Wilkina” pracy pt. „Przyczyny i charakter ubóstwa popegeerowskiego w świetle koncepcji Amartyi Kumara Sena. Studium przypadku województwa zachodniopomorskiego” autorstwa Pana dr Damiana Szymczaka z Uniwersytetu Łódzkiego. Wydarzenie było okazją do wręczenia nagród laureatowi.

Konferencję prowadzoną przez dr Andrzeja Hałasiewicza – Przewodniczącego Rady FDPA oraz członka Kapituły Konkursu, otworzył Pan Stanisław Wziętek – Członek Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego. Głos zabrali również: Monika Szymańska – Prezes FDPA oraz laureat Damian Szymczak.

Podczas konferencji zostały przedstawione 3 referaty wprowadzające do dyskusji, przedstawiające obecną sytuację gospodarczą i socjalną na obszarach popegeerowskich:

- „Obszary popegeerowskie – piętno czy szansa rozwoju - dr hab. Monika Stanny, Dyrektor Instytutu Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN, Profesor Instytutu
- „Sytuacja społeczno-ekonomiczna ludności popegeerowskiej” – dr Włodzimierz Durka, Uniwersytet Szczeciński
- „Działania Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego skierowane do obszarów wiejskich, ze szczególnym uwzględnieniem terenów popegeerowskich i potrzeb ich mieszkańców” – dr inż. Krzysztof Berest.

W dalszej części konferencji odbył się panel dyskusyjny prowadzony przez Profesora Jacka Raciborskiego, przewodniczącego Kapituły Konkursowej, w którym udział wzięli: dr hab. Monika Stanny – Dyrektor IRWiR PAN, Pan Jan Błachuta – przedstawiciel dawnych pracowników PGR, Pan Jan Mac – prezes przedsiębiorstwa Agromarket Sp. z o.o. oraz Pan Krzysztof Zacharzewski – Burmistrz Złocieńca.

Wypowiedzi panelistów koncentrowały się na:

- kwestii dziedzictwa społecznego,
- pamięci zbiorowej,
- jakości życia i perspektyw społeczności popegeerowskich,
- na ile pegeerowska przeszłość rzeczywiście determinuje sytuację i perspektywy tych społeczności.

DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

PROGRAM POŻYCZKOWY FDPA

Fundusz pożyczkowy FDPA został utworzony w 1993 roku w celu wsparcia społeczności wiejskiej w okresie transformacji gospodarczej i dostosowywania polskiego rolnictwa do funkcjonowania w ramach struktur Unii Europejskiej. Wiedząc, że większość osób dotkniętych konsekwencjami prywatyzacji państwowych gospodarstw rolnych nie znajdzie zatrudnienia w rolnictwie, **Fundacja postanowiła skoncentrować się na promowaniu przedsiębiorczości i tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i w małych miastach.** Najważniejsze było to, aby pomóc mieszkańcom gmin wiejskich i miejsko-wiejskich przekwalifikować się, zdobyć nowe umiejętności, wesprzeć ich poprzez szkolenia, usługi doradcze, dotacje i pożyczki na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej.

Pierwszy w Polsce mikro-pożyczkowy program obsługujący obszary wiejskie województw: małopolskiego, podlaskiego, mazowieckiego i zachodniopomorskiego został utworzony dzięki dofinansowaniu z: Polsko – Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości, Caritasverband Deutschland oraz Levi Strauss Corporation. Fundacja otrzymała do dyspozycji 3 mln złotych. Od tego czasu FDPA pozyskało dodatkowe fundusze od licznych krajowych, zagranicznych i międzynarodowych organizacji i instytucji, w tym również od Unii Europejskiej i nieprzerwanie wspiera polskich przedsiębiorców.

fdpa

Dziś oferta Funduszu Pożyczkowego FDPA kierowana jest do wszystkich przedsiębiorców z sektora MŚP, zarówno do firm, które prowadzą swoją działalność od dłuższego czasu, jak i tych w trakcie organizacji, które nie mają jeszcze doświadczenia, tzw. start-upów. Realizowane przez nas programy mają na celu: zachęcanie do zakładania i rozwijania własnych firm, pomoc w prowadzeniu działalności gospodarczej, zapewnienie źródeł finansowania firmowych planów rozwoju, pomoc w podnoszeniu konkurencyjności oraz tworzenie nowych miejsc pracy. Oferujemy wsparcie finansowe w formie niskooprocentowanych pożyczek, które mają na celu nie tylko zaspokojenie inwestycyjnych, obrotowych i doraźnych potrzeb finansowych drobnych firm, ale w dużej mierze także aspekt edukacyjny, ponieważ kierowane są między innymi do osób, które nie korzystały dotychczas z zewnętrznych źródeł finansowania.

Nasza działalność pożyczkowa prowadzona jest za pośrednictwem pięciu oddziałów zlokalizowanych na terenie województw: mazowieckiego – w Płocku, Siedlcach i Radomiu, zachodniopomorskiego – w Polczynie Zdroju, małopolskiego – w Nowym Sączu oraz centrali w Warszawie.

W roku 2023 realizowane były następujące projekty dofinansowane przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych:

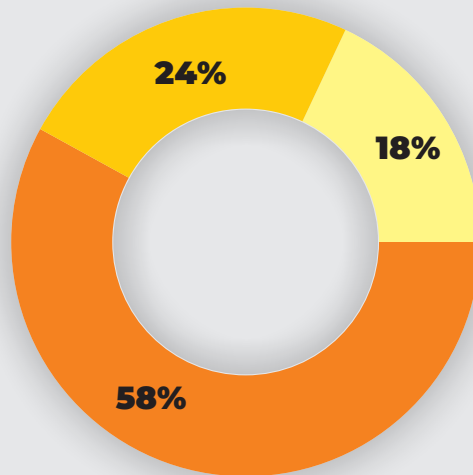
- **Fundusz Pożyczkowy MIŚ** – dofinansowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla woj. Mazowieckiego na lata 2007-2013 „Strategia Wyjścia”,
- **Fundusz pożyczkowy REP** – finansowany ze środków własnych FDPA,
- **Instrumenty Finansowe Pożyczka Mała** – dofinansowany w ramach regionalnego programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020,

Fundacja prowadziła również obsługę projektów, w których wyczerpane zostały środki na wypłaty pożyczek, a w których kontynuowana była spłata zaciągniętych przez przedsiębiorców zobowiązań. Fundacja aktywnie zabiegała też o pozyskanie nowych projektów dofinansowanych z Funduszy Europejskich na lata 2021-2027.

Źródła finansowania Funduszu Pożyczkowego FDPA

Wartość udzielonych w 2023 pożyczek roku wyniosła **ponad 26,6 mln zł**. Środki finansowe pochodziły ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych i środków własnych FDPA.

Od 1993 Fundusz pożyczkowy udzielił łącznie 9 575 pożyczek na kwotę ponad 788,6 mln zł.

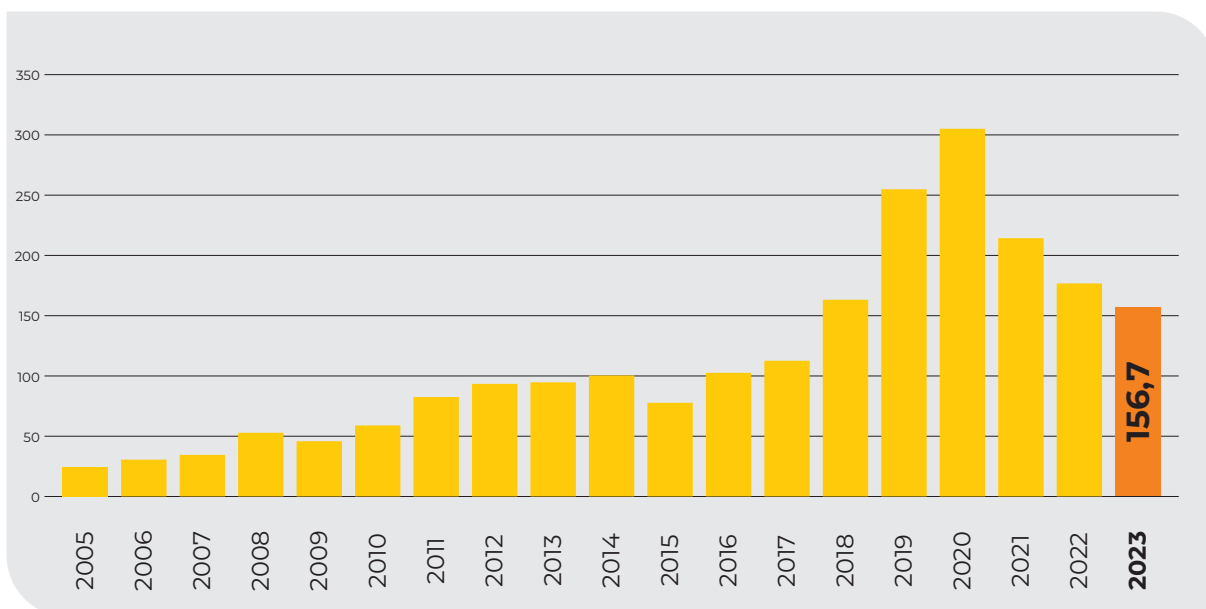

- Fundusz Pożyczkowy MIŚ
- Pożyczka Mała JEREMIE
- Fundusz Pożyczkowy FDPA

Średnia wartość pożyczki

W 2023 r. udzielonych zostało **170 pożyczek**. Średnia wartość pożyczek wypłacanych w tym okresie wynosiła **156,7 tys. zł**. Była zbliżona do wartości w roku poprzednim.

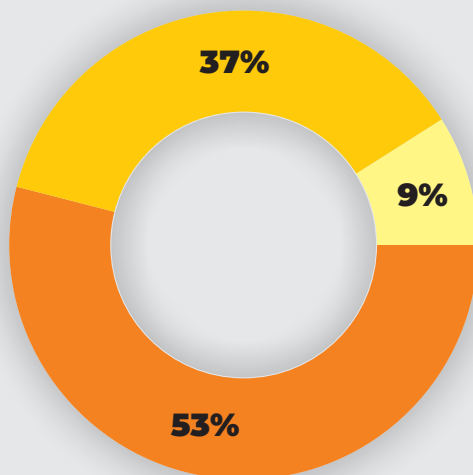
Średnia wartość pożyczki w tys. zł

Cel pożyczki

Wśród wypłaconych w 2023 r. pożyczek dominowały **pożyczki przeznaczone na cele obrotowe**. Stanowiły one ok. **53% wartości wszystkich udzielonych pożyczek**. Drugim najczęstszym celem udzielonych pożyczek był **cel inwestycyjny** – **37%** wartości udzielonych w roku 2023 pożyczek. Pożyczki mieszane, a więc finansujące zarówno cele obrotowe jak i inwestycje stanowiły 9%.

Udział poszczególnych celów pożyczkowych w %

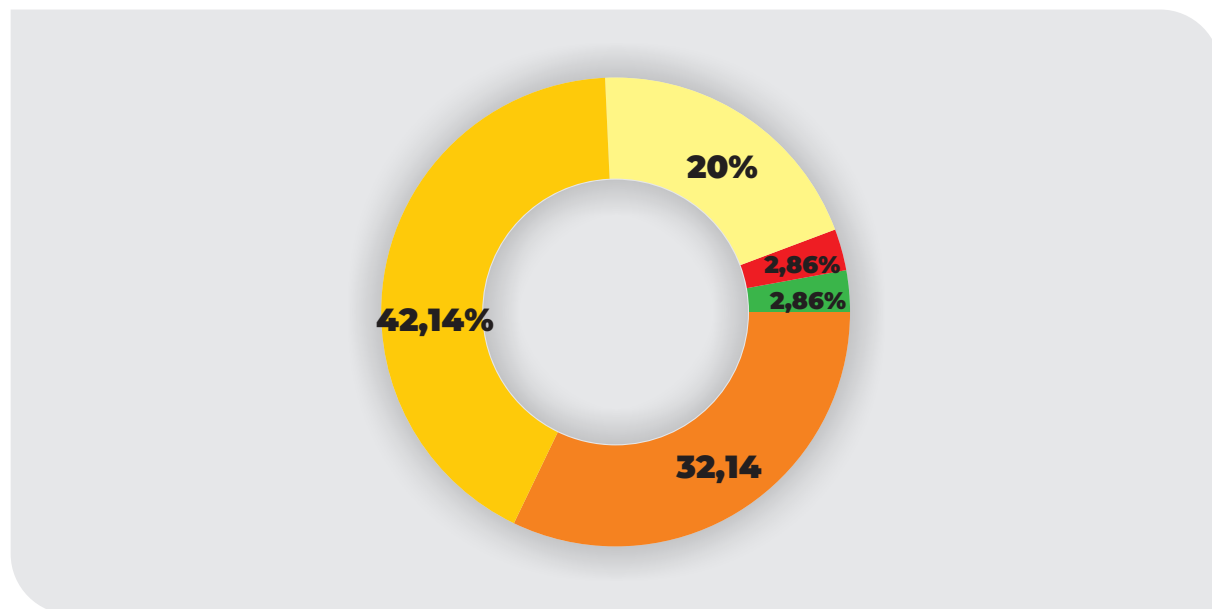

- inwestycyjno-obrotowe
- cele inwestycyjne
- cele obrotowe

Wiek pożyczkobiorcy

Odbiorcami pożyczek w 2023 roku, były głównie osoby w wieku **41-49 lat** – stanowiły one prawie **43,9%** wszystkich klientów. Drugą pod względem liczebności grupą pożyczkobiorców były osoby w przedziale wiekowym **50 lat i więcej (32,1%)**. Trzecią grupę stanowili pożyczkobiorcy **31-39 lat (17,61%)**, a najmniej liczną grupę, stanowiły osoby poniżej 30 roku życia.

Udział poszczególnych grup wiekowych pożyczkobiorców w %

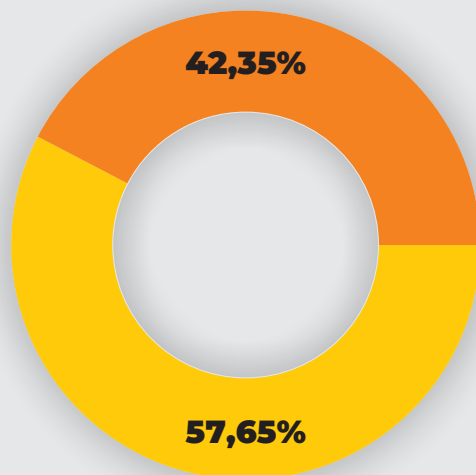
- <25 lat
- 26-30 lat
- 31-39 lat
- 40-49 lat
- 50 i więcej lat

Płeć pożyczkobiorców

Wśród przedsiębiorców, którzy zaciągnęli pożyczkę w 2023 roku, nadal największą grupą są mężczyźni stanowiący ok. 57,6% pożyczkobiorców. Udział kobiet korzystających z pożyczek

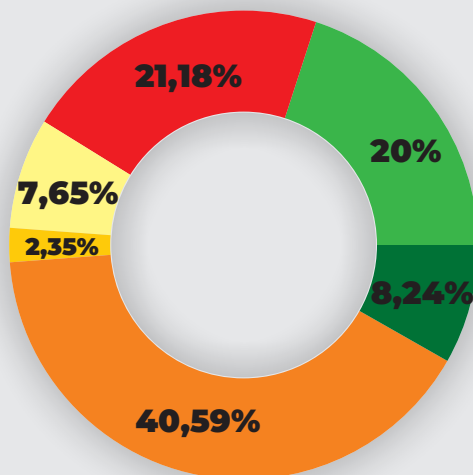
Fundacji w 2023 roku wynosił ponad 42%, co daje blisko 10% wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim.

- Kobiety
- Mężczyźni

Typ działalności gospodarczej

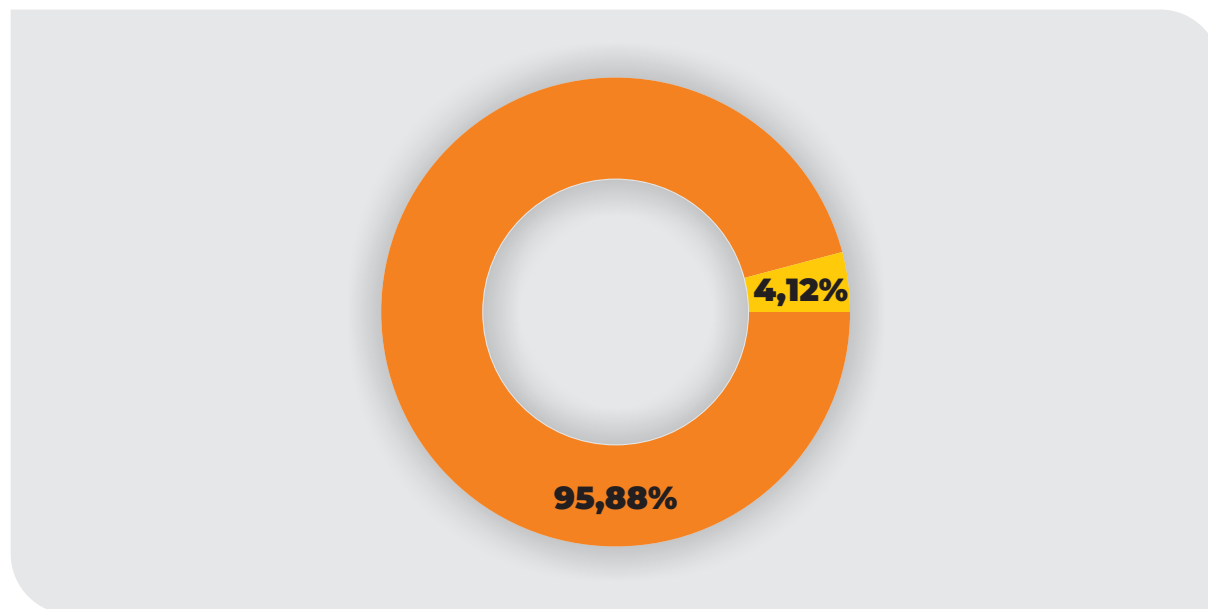
Pierwszą co do liczebności grupę odbiorców stanowili przedsiębiorcy, których działalność powiązana była **z usługami** – ok. **40,6%**. Kolejna grupa finansowanych działalności gospodarczych związana była **z handlem** – ponad **21%** oraz **budownictwem** – **20%**. Firmy produkcyjne stanowiły ponad 7,6%, transportowe 2,35%, a pozostałe ponad 8,2% działa w innych branżach.

- Inne rodzaje działalności
- Budownictwo
- Handel
- Produkcja
- Transport
- Usługi

Status działalności

Ponad **95,8%** środków z pożyczek przeznaczonych zostało na finansowanie działalności gospodarczych funkcjonujących na rynku **powyżej dwóch lat**. Nowopowstałe przedsiębiorstwa stanowiły tylko 4,12 %.

- Działalność kontynuowana
- Działalność rozpoczynana

POŻYCZKOBIORCY

fd/pa

Lucyna Matyja „BUD-MAT”

Beneficjent

Lucyna Matyja

Rok założenia

2009

Lokalizacja

Krynica-Zdrój, woj. małopolskie

Strona internetowa

www.budmat-krynica.pl

Kilka słów o firmie

Firma „Bud-Mat” jest firmą o tradycjach rodzinnych, oferującą usługi na rynku budowlanym od 2009 roku. W początkowym okresie działalności, firma wykonywała prace ziemne, brukarskie oraz remontowo – budowlane, w znacznej mierze na rzecz podmiotów z sektora prywatnego. Z czasem wyspecjalizowała się w budowie kompleksów sportowych.

Pierwsza inwestycja

Pierwsza inwestycja polegająca na budowie kompleksu sportowego, została zrealizowana w 2010 roku, w rodzimej miejscowości, w ramach programu rządowo – samorządowego „Moje Boisko – Orlik 2012”, mającego na celu wybudowanie boisk w każdej gminie do 2012 roku, którego hasłem przewodnim było „Zdrowie i uśmiechnięte dzieci – Najważniejsze!!!”. Idea, która przyświecała programowi sprowadzała się do stworzenia jak największej ilości stref rekreacji i sportu dla najmłodszych.

Specjalizacja

Propagowanie wśród dzieci aktywnego i zdrowego stylu życia zainspirowało firmę Bud-Mat do ukierunkowania przedmiotu działalności. I tak, od tego momentu firma konsekwentnie i skutecznie zdobywała doświadczenie w branży wykonawczej, stawiała na rozwój, inwestowała w wysokiej klasy sprzęt oraz pozyskiwała kontrahentów z kraju i z zagranicy, co determinuje obecnie skuteczność w efektywnym doborze optymalnych i indywidualnych dla każdego projektu rozwiązań.

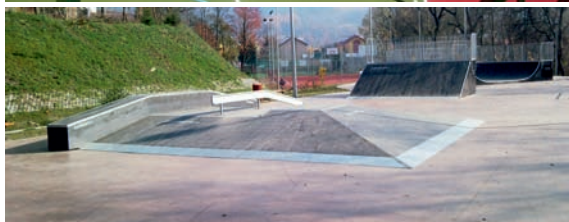
Status na rynku budowlanym

Efektom wieloletniej ciężkiej pracy jest fakt, iż firma zyskała status autoryzowanego wykonawcy czołowych producentów systemów sportowych. Od 2015 roku firma zrealizowała projekty ok. 200 obiektów sportowych zarówno mniejszych – pojedynczych boisk wielofunkcyjnych z zastosowaniem nowoczesnych nawierzchni – poliuretanowych oraz sztucznej

trawy wraz z infrastrukturą towarzyszącą (mała architektura, ciągi piesze, place zabaw), jak również większych – boisk sportowych, kompleksów lekkoatletycznych.

Aktualnie wachlarz usług oferowanych przez firmę jest bardzo szeroki. Wykonuje ona boiska wielofunkcyjne, boiska do piłki ręcznej, piłki siatkowej, piłki koszykowej, korty tenisowe, boiska do piłki nożnej (z trawy naturalnej i sztucznej), szeroko rozumiane obiekty lekkoatletyczne (bieżnie, skocznie do skoku w dal i skoku wzwyż, rzutnie do pchnięcia kulą) a także siłownie plenerowe, strefy street workout, skateparki, place zabaw, ścieżki rowerowe, place rekreacyjne oraz tężnie solankowe.

Firma realizuje inwestycje głównie na terenie województw małopolskiego i ościennych, wspierając tym samym gospodarkę lokalną. Kontrakty pozyskiwane są w znakomitej części w ramach postępowań przetargowych, gdzie

inwestorami są jednostki samorządowe. Niemniej jednak zdarzają się również inwestycje na rzecz prywatnych podmiotów.

Jakość usług

Świadczone przez firmę BUD-MAT usługi klasyfikowane są na wysokim poziomie z uwagi na fakt, iż kadra pracownicza posiada wszelkie niezbędne kursy, szkolenia oraz uprawnienia a materiały budowlane które stosuje są najwyższej jakości. Zdobywane przez lata doświadczenie zaowocowało zaufaniem inwestorów, kontrahentów oraz ogromem pozytywnych referencji, którymi firma może się poszczycić.

Nagroda

W grudniu 2023 roku firma „BUD-MAT” otrzymała I nagrodę w konkursie Orły Polskiego Budownictwa w kategorii Generalny Wykonawca - Obiekty Sportowe.

Podejście do klienta

Firma indywidualnie podchodzi do oczekiwań każdego z klientów, począwszy od doradztwa już na etapie projektowania inwestycji – podanie każdorazowo szczegółowej analizie potrzeb i możliwości pozwala na sprawną i efektywną realizację, co przekłada się na uznanie i zadowolenie nawet najbardziej wymagającego inwestora.

Współpraca z Fundacją

Firma od lat współpracuje z Fundacją na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa. Ceni sprawną obsługę podczas składania wniosków, a także szybką dostępność środków, co umożliwia firmie realizowanie na bieżąco powierzonych zadań inwestycyjnych.

MODISH

Beneficjent

Barbara Klekotka

Rok założenia

1991

Lokalizacja

Siedlce, woj. mazowieckie

Strona internetowa

www.modish.sklep.pl

Kilka słów o firmie

Firma prowadzona jest od 1991 roku, obecnie we własnym lokalu, w centrum miasta przy ulicy Kilińskiego w Siedlcach. Przedmiotem prowadzonej działalności jest handel detaliczny, głównie eleganckim, wysokiej jakości obuwem damskim, męskim i młodzieżowym, akcesoriami skórzanymi typu paski, torebki damskie, teczki skórzane, plecaki, portfele, paski do zegarków itp.

Na co mogą liczyć klienci MODISH

Pani Barbara jest pasjonatką mody, osobą energiczną i pełną pasji. Na bieżąco śledzi obowiązujące trendy. W sklepie Pani Barbary, Klient czuje się „zaopiekowany”. Może liczyć na fachową pomoc przy doborze obuwia i dodatków z szerokiej gamy oferowanych towarów. Zakup obuwia w MODISH staje się przyjemnością. Właścicielka dba o stałą aktualizację oferty o najnowsze kolekcje krajowych i europejskich producentów. W ofercie sklepu znajduje się także obuwie dla osób z „problematicznymi stopami” i tu także Pani Barbara potrafi doradzić wybór obuwia właściwego dla danych stóp, okazji czy stylizacji.

Przeznaczenie pożyczki

Dzięki środkom finansowym pozyskanym z Fundacji, lokal został nowocześnie zaprojektowany i wykończony. Panuje w nim atmosfera przyjazna dla klienta, a przestrzenna ekspozycja towarów zapewnia możliwość wygodnego mierzenia obuwia. W sklepie znalazł się także telewizor prezentujący oferty producentów – dostawców towarów.

Rozwój

Od 2013 r. firma rozszerzyła działalność poprzez uruchomienie sklepu internetowego poprzez Allegro. Ocena kupujących wynosi – 5. Wystawiane są wyłącznie pozytywne opinie.

PODO-Centrum Karolina Zalewska

Beneficjent

Karolina Zalewska

Rok założenia

2023

Lokalizacja

Płock, woj. mazowieckie

Strona internetowa

**[https://www.facebook.com/people/
Gabinet-Podologiczny-PODO-Centrum
-Karolina-Zalewska/61554437634888/](https://www.facebook.com/people/Gabinet-Podologiczny-PODO-Centrum-Karolina-Zalewska/61554437634888/)**

Kilka słów o firmie

Pani Karolina Zalewska to dyplomowany kosmetyk i specjalista ds. podologii. Na początku swojej działalności współpracowała z gabinetem Podokosmed Izabeli Sobocińskiej. Zdobyte doświadczenie i pasja sprawiły, że uruchomiła swój Gabinet PODO-CENTRUM. Gabinet podologiczny prowadzi w „Centrum Zdrowia Kobiety” w Płocku przy ul. Kolegialnej, gdzie znajdują się specjalistyczne gabinety medyczne.

Pasja

Jak sama wspomina w mediach społecznościowych w swoją pracę wkłada całe serce. Niezwykłą satysfakcję sprawia jej, gdy klient po wykonanym zabiegu od razu odczuwa ulgę. Najbardziej interesuje ją tematyka wrastających paznokci, metod ich leczenia, a także pielęgnacja stóp osób w podeszłym wieku.

Oferta

W gabinecie Pani Karoliny można skorzystać z takich usług jak:

- pedicure podologiczny i medyczny,
- opracowanie wrastających i wkręcających paznokci,
- opracowanie odcisków, modzeli, brodawek wirusowych, pękających pięt, paznokci zmienionych chorobowo,
- pobieranie materiału mikologicznego i bakteriologicznego do badań laboratoryjnych.

Przeznaczenie pożyczki

W związku z tym, że rozpoczęcie biznesu zawsze wiąże się ze sporą inwestycją finansową, Pani Karolina zaczęła szukać źródła finansowania, które pozwoliłoby zrealizować jej plany i marzenia. Najlepszą ofertą pożyczki na start uzyskała w biurze terenowym FDPA w Płocku.

Wsparcie finansowe Fundacji pozwoliło na adaptację lokalu i zakup sprzętu niezbędnego do świadczenia tego typu usług.

Co wyróżnia firmę

Zakup odpowiedniego sprzętu sprawił, że usługi świadczone są na wysokim poziomie i na szeroką skalę poprzez kompleksową diagnostykę dolegliwości i chorób stóp. Dobra lokalizacja Gabinetu w „Centrum Zdrowia Kobiety” pozwala pani Karolinie na dotarcie do większego grona klientów, a co za tym idzie większych zysków.

Plany

W przyszłości ambitna i operatywna właścicielka firmy myśli o zakupie własnego lokalu i poszerzeniu zakresu usług.

AVANGARDA-PODNIOSSE.pl Marta Drabczyk

Beneficjent

Marta Drabczyk

Rok założenia

2004-12-15

Lokalizacja

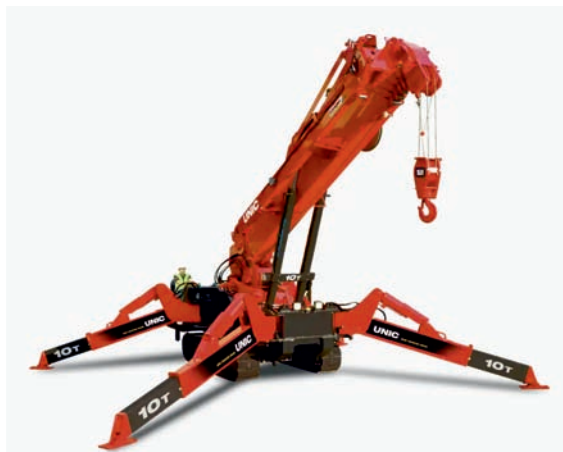
Radom, woj. mazowieckie

Strona internetowa

www.podniosse.pl

Kilka słów o firmie

Pani Marta Drabczyk działa w dwóch obszarach: prowadzi studio fryzjersko-kosmetyczne oraz wynajmuje i sprzedaje mini żurawie i podnośniki dźwigowe, jest autoryzowanym dealerem UNIC CRANES EUROPE oraz GGR Group – dostawców mini żurawi/podnośników dźwigowych oraz dedykowanego dla nich osprzętu.

Podniosse.pl

Mini żuraw stanowi doskonałe wsparcie dla ekip montażowych, serwisantów w wielu gałęziach przemysłu, takich jak montaż dużych tafli szkła, budownictwo, konstrukcje stalowe, logistyka, montaż technologiczne, kamieniarstwo, kolejnictwo, energetyka i wiele innych.

Firma Podniosse.pl prowadzi prace na terenie całej Polski i Unii Europejskiej w systemie krótko i długoterminowego wynajmu mini żurawi z operatorem lub bez. Jako współpracująca

z UNIC MINI CRANES EUROPE, jest w stanie dostosować się do indywidualnych potrzeb klienta, zabezpieczając front robót w specjalistyczne mini żurawie oraz osprzęt. Do dyspozycji klienta dodawani są wykwalifikowani i doświadczeni operatorzy.

Zapewniony jest serwis gwarancyjny oraz pogwarancyjny wraz z dostępem do oryginalnych części zamiennych.

Salon fryzjersko-kosmetyczny

Salon Pani Marty wyróżnia się doskonałą jakością usług i niepowtarzalną atmosferą studia. To przede wszystkim zasługa zespołu, którego połączyła wielka pasja, ciężka praca, otwarty umysł i wysokie kwalifikacje. Usługi w salonie wykonywane są wyłącznie w oparciu o rzetelną znajomość technik fryzjerskich, które od lat zdobywane są na profesjonalnych szkoleniach (Wella, Goldwell,) a doświadczenie umożliwia bezpieczne dostosowanie usług do indywidualnych potrzeb klientek i klientów.

Współpraca z Fundacją

Jest to kolejna pożyczka Pani Marty udzielona przez Fundację. Nowe inwestycje pozwalają na ciągły rozwój firmy i realizowanie usług na jak najwyższym poziomie. Gdy potrzebne jest finansowanie zewnętrzne Pani Marta pierwsze kroki kieruje do FDPA, w ten sposób oceniając Fundację – Profesjonalna, kompetentna obsługa jest gwarantem szybkiej realizacji inwestycji.

Przeznaczenie pożyczki

Pieniądze z pożyczki zastały przeznaczone na zakup miniżurawia UNIC pozwalającego na prace na wysokości do 8,8 m i uniesienie 2,9 tony.

Plany rozwoju

W najbliższym czasie firma planuje pozyskać grono nowych klientów, a także poszerzyć park maszynowy. I dalej realizować motto firmy Podniosę wszystko i wszędzie. Na realizację planów Pani Marta planuje pozyskanie nowych środków w Fundacji.

PODSUMOWANIE FINANSOWE

fd/pa

SPRAWOZDANIE BIEGŁEGO REWIDENTA

SPRAWOZDANIE NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA Z BADANIA ROCZNEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

za okres od 01 stycznia 2023 roku do 31 grudnia 2023 roku jednostki:

FUNDACJA NA RZECZ ROZWOJU POLSKIEGO ROLNICTWA

z siedzibą w Warszawie (01-682), przy ulicy Gombrowicza 19

SPRAWOZDANIE NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA
Z BADANIA ROCZNEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO JEDNOSTKI

FUNDACJA NA RZECZ ROZWOJU POLSKIEGO ROLNICTWA

z siedzibą w Warszawie (01-682), przy ulicy Gombrowicza 19

dla Rady Fundacji

Sprawozdanie z badania rocznego sprawozdania finansowego

Opinia

Przeprowadziliśmy badanie rocznego sprawozdania finansowego jednostki Fundacja na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa („Fundacja”), które składa się z:

- wprowadzenia do sprawozdania finansowego,
- bilansu sporządzonego na dzień 31 grudnia 2023 r., który po stronie aktywów i pasywów zamyka się sumą 203.808.760,69 zł,
- rachunku zysków i strat za rok obrotowy od 01 stycznia do 31 grudnia 2023 r. wykazujący zysk netto w wysokości 3.416.602,32 zł,
- dodatkowych informacji i objaśnień („sprawozdanie finansowe”).

Naszym zdaniem, załączone sprawozdanie finansowe:

- przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Fundacji na dzień

31 grudnia 2023 r. oraz jej wyniku finansowego zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami ustawy z dn. 29 września 1994 r. o rachunkowości („Ustawa o rachunkowości” – Dz. U. z 2023 roku poz. 120 ze zm.) oraz przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości;

- jest zgodne co do formy i treści z obowiązującymi Fundację przepisami prawa oraz statutem Fundacji;
- zostało sporządzone na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych zgodnie z przepisami rozdziału 2 Ustawy o rachunkowości.

Podstawa opinii

Nasze badanie przeprowadziliśmy zgodnie z Krajowymi Standardami Badania w brzmieniu Międzynarodowych Standardów Badania przyjętymi uchwałą Krajowej Rady Biegłych Rewidentów nr 3430/52a/2019 z dnia 21 marca 2019 r. w sprawie krajowych standardów badania oraz innych dokumentów, z późn.zm. oraz uchwałą Rady Polskiej Agencji Nadzoru Audytowego nr 38/I/2022 z dnia 15 listopada 2022 r. w sprawie krajowych standardów kontroli jakości oraz Krajowego Standardu Badania 220 (Zmienionego) („KSB”), a także stosownie do ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym („Ustawa o biegłych rewidentach” – t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1015 z późn. zm.). Nasza odpowiedzialność zgodnie z tymi standardami została dalej opisana w sekcji naszego sprawozdania Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie sprawozdania finansowego.

Jesteśmy niezależni od Fundacji zgodnie z Międzynarodowym Kodeksem etyki zawodowych księgowych (w tym Międzynarodowymi standardami niezależności) Rady Międzynarodowych Standardów Etycznych dla Księgowych („Kodeks IESBA”) przyjętym uchwałą Krajowej Rady Biegłych Rewidentów nr 3431/52a/2019 z dnia 25 marca 2019 r. w sprawie zasad etyki zawodowej biegłych rewidentów, z późn. zm. oraz z innymi wymogami etycznymi które mają zastosowanie do badania sprawozdań finansowych w Polsce. Wypełniliśmy nasze inne obowiązki etyczne zgodnie z tymi wymogami i Kodeksem IESBA. W trakcie przeprowadzania badania kluczowy biegły rewident oraz firma audytorska pozostali niezależni od Fundacji zgodnie z wymogami niezależności określonymi w ustawie o biegłych rewidentach.

Uważamy, że dowody badania, które uzyskaliśmy są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę dla naszej opinii.

Odpowiedzialność Zarządu i Rady Fundacji za sprawozdanie finansowe

Zarząd Fundacji jest odpowiedzialny za sporządzenie, na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych, sprawozdania finansowego, które przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej i wyniku finansowego Fundacji zgodnie z przepisami Ustawy

o rachunkowości, przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości oraz z obowiązującymi Fundację przepisami prawa i statutem, a także za kontrolę wewnętrzną, którą Fundacja uznaje za niezbędną aby umożliwić sporządzenie sprawozdania finansowego niezawierającego istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem.

Sporządzając sprawozdanie finansowe Zarząd Fundacji jest odpowiedzialny za ocenę zdolności Fundacji do kontynuowania działalności, ujawnienie, jeżeli ma to zastosowanie, spraw związanych z kontynuacją działalności oraz za przyjęcie zasady kontynuacji działalności jako podstawy rachunkowości, z wyjątkiem sytuacji kiedy Zarząd albo zamierza dokonać likwidacji Fundacji, albo zaniechać prowadzenia działalności albo nie ma żadnej realnej alternatywy dla likwidacji lub zaniechania działalności.

Zarząd Fundacji oraz członkowie Rady Fundacji są zobowiązani do zapewnienia, aby sprawozdanie finansowe spełniało wymagania przewidziane w Ustawie o rachunkowości. Członkowie Rady Fundacji są odpowiedzialni za nadzorowanie procesu sprawozdawczości finansowej Fundacji.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie sprawozdania finansowego

Naszymi celami są uzyskanie racjonalnej pewności czy sprawozdanie finansowe jako całość nie zawiera istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem oraz wydanie sprawozdania z badania zawierającego naszą opinię. Racjonalna pewność jest wysokim poziomem pewności, ale nie gwarantuje, że badanie przeprowadzone zgodnie z KSB zawsze wykryje istniejące istotne zniekształcenie. Zniekształcenia mogą powstawać na skutek oszustwa lub błędu i są uważane za istotne, jeżeli można racjonalnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie mogłyby wpłynąć na decyzje gospodarcze użytkowników podjęte na podstawie tego sprawozdania finansowego.

Zakres badania nie obejmuje zapewnienia co do przyszłej rentowności Fundacji ani efektywności lub skuteczności prowadzenia jej spraw przez Zarząd Fundacji obecnie lub w przyszłości.

Podczas badania zgodnego z KSB stosujemy zawodowy osąd i zachowujemy zawodowy sceptycyzm, a także:

- identyfikujemy i oceniamy ryzyka istotnego zniekształcenia sprawozdania finansowego spowodowanego oszustwem lub błędem, projektujemy i przeprowadzamy procedury badania odpowiadające tym ryzykom i uzyskujemy dowody badania, które są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę dla naszej opinii. Ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia wynikającego z oszustwa jest większe niż tego wynikającego z błędu, ponieważ oszustwo może dotyczyć zmywu, fałszerstwa, celowych pominięć, wprowadzenia w błąd lub obejścia kontroli wewnętrznej;
- uzyskujemy zrozumienie kontroli wewnętrznej stosownej dla badania w celu zaprojektowania procedur badania, które są odpowiednie w danych okolicznościach, ale nie w celu wyrażenia

opinii na temat skuteczności kontroli wewnętrznej Fundacji;

- oceniamy odpowiedniość zastosowanych zasad (polityki) rachunkowości oraz zasadność szacunków księgowych oraz powiązanych ujawnień dokonanych przez Zarząd Fundacji;
- wyciągamy wniosek na temat odpowiedniości zastosowania przez Zarząd Fundacji zasady kontynuacji działalności jako podstawy rachunkowości, oraz na podstawie uzyskanych dowodów badania, czy istnieje istotna niepewność związana ze zdarzeniami lub warunkami, która może poddawać w znaczącą wątpliwość zdolność Fundacji do kontynuacji działalności. Jeżeli dochodzimy do wniosku, że istnieje istotna niepewność, wymagane jest od nas zwrócenie uwagi w naszym sprawozdaniu biegłego rewidenta na powiązane ujawnienia w sprawozdaniu finansowym, lub jeżeli takie ujawnienia są nieadekwatne, modyfikujemy naszą opinię. Nasze wnioski są oparte na dowodach badania uzyskanych do dnia sporządzenia naszego sprawozdania biegłego rewidenta, jednakże przyszłe zdarzenia lub warunki mogą spowodować, że Fundacja zaprzestanie kontynuacji działalności;
- oceniamy ogólną prezentację, strukturę i zawartość sprawozdania finansowego, w tym ujawnienia, oraz czy sprawozdanie finansowe przedstawia będące ich podstawą transakcje i zdarzenia w sposób zapewniający rzetelną prezentację.

Przekazujemy Radzie Fundacji informacje o, między innymi, planowanym zakresie i czasie przeprowadzenia badania oraz znaczących ustaleniach badania, w tym wszelkich znaczących słabościach kontroli wewnętrznej, jeśli je zidentyfikujemy podczas badania.

Inne informacje, w tym sprawozdanie z działalności

Na inne informacje składa się sprawozdanie z działalności Fundacji za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2023 r. („Sprawozdanie z działalności”).

Odpowiedzialność Zarządu i Rady Fundacji

Zarząd Fundacji jest odpowiedzialny za sporządzenie Sprawozdania z działalności zgodnie z przepisami prawa.

Zarząd Fundacji oraz członkowie Rady Fundacji są zobowiązani do zapewnienia, aby Sprawozdanie z działalności Fundacji spełniało wymagania przewidziane w Ustawie o fundacjach.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta

Nasza opinia z badania sprawozdania finansowego nie obejmuje Sprawozdania z działalności. W związku z badaniem sprawozdania finansowego naszym obowiązkiem jest zapoznanie się ze Sprawozdaniem z działalności, i czyniąc to, rozpatrzenie, czy nie jest istotnie niespójne

ze sprawozdaniem finansowym lub naszą wiedzą uzyskaną podczas badania, lub w inny sposób wydaje się istotnie zniekształcone. Jeśli na podstawie wykonanej pracy, stwierdzimy istotne zniekształcenia w Sprawozdaniu z działalności, jesteśmy zobowiązani poinformować o tym w naszym sprawozdaniu z badania. Naszym obowiązkiem zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach jest również wydanie opinii czy sprawozdanie z działalności zostało sporządzone zgodnie z przepisami oraz czy jest zgodne z informacjami zawartymi w sprawozdaniu finansowym.

Opinia o Sprawozdaniu z działalności

Na podstawie wykonanej w trakcie badania pracy, naszym zdaniem, Sprawozdanie z działalności Fundacji:

- zostało sporządzone zgodnie z art. 12 Ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz.U. 2023 r., poz. 166);
- **jest zgodne z informacjami zawartymi w sprawozdaniu finansowym.**

Ponadto, w świetle wiedzy o Fundacji i jej otoczeniu uzyskanej podczas naszego badania oświadczamy, że nie stwierdziliśmy w Sprawozdaniu z działalności istotnych zniekształceń.

Kluczowym biegłym rewidentem odpowiedzialnym za badanie, którego rezultatem jest niniejsze sprawozdanie niezależnego biegłego rewidenta, jest Wioletta Fiet działająca w imieniu KPW Audytor Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi (90-350), przy ulicy Tymienieckiego 25C/410 wpisanej na listę firm audytorskich pod numerem 3640 w imieniu którego kluczowy biegły rewident zbadał sprawozdanie finansowe.

KPW Audytor Sp. z o.o.
ul. Tymienieckiego 25C/410, 90-350 Łódź

Wioletta Fiet
Kluczowy Biegły Rewident nr rej. 13 102

KPW Audytor Sp. z o.o. jest wpisana na listę firm audytorskich prowadzoną przez Polską Agencję Nadzoru Audytowego pod numerem 3640

Łódź, dnia 28 marca 2024 roku

AKTYWA

Stan (w zł i gr.) na dzień:

31.12.2023 r.

31.12.2022 r.

RAZEM AKTYWA

203 808 760,69

258 194 073,50

Aktywa trwałe

104 172 382,88

153 508 775,97

Wartości niematerialne i prawne

–

–

Rzeczowe aktywa trwałe

2 986 741,47

3 012 073,47

Należności długoterminowe

101 184 641,41

150 495 702,50

Inwestycje długoterminowe

1 000,00

1 000,00

Aktywa obrotowe

99 636 377,81

104 685 297,53

Zapasy

13 997,50

–

Należności krótkoterminowe

62 827 866,03

67 423 761,86

Inwestycje krótkoterminowe

36 664 792,34

37 167 569,17

Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe

129 721,94

93 966,50

PASYWA

Stan (w zł i gr.) na dzień:

31.12.2023 r.

31.12.2022 r.

RAZEM PASYWA

203 808 760,69

258 194 073,50

Fundusze własne

60 910 141,66

57 433 625,62

Fundusz statutowy

34 332 844,30

18 359 289,04

Fundusz zapasowy

1 526 963,42

1 464 320,90

Fundusz rezerwowy działalności pożyczkowej

21 633 731,62

34 588 543,29

Zysk (strata) z lat ubiegłych

–

31 269,00

Zysk (strata) netto

3 416 602,32

2 990 203,39

Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania

142 898 619,03

200 760 447,88

Zobowiązania długoterminowe

91 791 073,00

151 432 816,20

Zobowiązania krótkoterminowe

50 858 494,49

48 702 887,59

Rozliczenia międzyokresowe

249 051,54

624 744,09

Rachunek zysków i strat

zgodnie z Załącznikiem Nr 6 do ustawy o rachunkowości

ZYSK/STRATA	Stan (w zł i gr.) na dzień:	
	31.12.2023 r.	31.12.2022 r.
Przychody z działalności statutowej	1 563 848,18	806 430,74
Koszty działalności statutowej	2 059 567,97	1 524 537,07
Zysk (strata) z działalności statutowej (A – B)	–495 719,79	–718 106,33
Przychody z działalności gospodarczej	6 277 436,63	7 239 098,44
Koszty działalności gospodarczej	3 965 957,25	4 160 325,41
Zysk (strata) z działalności gospodarczej (D – E)	2 311 479,38	3 078 773,03
Zysk (strata) z działalności operacyjnej (C + F – G)	1 815 759,59	2 360 666,70
Pozostałe przychody operacyjne	372 971,42	354 209,96
Pozostałe koszty operacyjne	61 788,64	573 128,68
Przychody finansowe	1 355 252,73	860 525,81
Koszty finansowe	49 449,78	168,40
Zysk (strata) brutto (H + I – J + K – L)	3 432 745,32	3 002 105,39
Podatek dochodowy	16 143,00	11 902,00
Zysk (strata) netto (M – N)	3 416 602,32	2 990 203,39

Informacja dodatkowa zgodnie z Załącznikiem Nr 6 do ustawy o rachunkowości

Informacja dodatkowa

Opis

DODATKOWE INFORMACJE I OBJAŚNIENIA 2023 ROK

Załączony plik

INFORMACJA_DODATKOWA_2023.pdf

Biegły rewident: Wioletta Fiet

Kluczowy Biegły Rewident nr 13102

ZESPÓŁ FUNDACJI I KONTAKT

fdpa

Rada Fundacji

Przewodniczący Rady
Zastępca Przewodniczącego Rady
Sekretarz Rady
Członek Rady
Członek Rady
Członek Rady
Członek Rady

dr Andrzej Hałasiewicz
Grzegorz Galusek
Wojciech Paciorkiewicz
Urszula Budzich-Tabor
dr Krzysztof Mularczyk
Wojciech Paciorkiewicz
dr hab. Piotr Gradziuk

Zarząd Fundacji

Prezes Zarządu
Wiceprezes Zarządu

Monika Szymańska
Katarzyna Sabarańska

Pracownicy Fundacji

BIURO W WARSZAWIE
ul. Gombrowicza 19, 01-682 Warszawa
tel.: 22 864 03 90, fax: 22 864 03 61
e-mail: fdpa@fdpa.org.pl

Główna księgowa
Księgowa
Koordynator finansowy
Specjalista ds. rozliczeń funduszu pożyczkowego
Specjalista ds. rozliczeń funduszu pożyczkowego:
Specjalista ds. rozliczeń funduszu pożyczkowego i windykacji:
Specjalista ds. pożyczek:
Specjalista ds. pożyczek:
Analityk pożyczkowy:
Kierownik działu rozwoju obszarów wiejskich i promocji:
Specjalista ds. rozwoju obszarów wiejskich:
Starszy specjalista ds. projektów szkoleniowo-doradczych:
Asystentka zarządu/Sekretarka:

Ewa Kurek
Agnieszka Wołek
Marek Skowronek
Anna Chmura
Agnieszka Pętkowska
Magdalena Kurtiak
Agnieszka Szczepaniak
Anna Zymmerman
Monika Mondzelewska
dr Karolina Witeska-Chmielewska
Jakub Zieliński
Ewa Stygienko
Paulina Dymińska

BIURO TERENOWE W NOWYM SĄCZU (woj. małopolskie)

ul. Tarnowska 28, 33 -300 Nowy Sącz
tel./faks: 18 441 35 66, 18 441 36 32
e-mail: nowysacz@fdpa.org.pl

Kierownik biura terenowego
Starszy oficer pożyczkowy

Elżbieta Petryla
Łukasz Pasiut

BIURO TERENOWE W SIEDLCACH (woj. mazowieckie)

ul. Starowiejska 37, 08-110 Siedlce
tel./faks: 25 644 66 15
e-mail: siedlce@fdpa.org.pl

Kierownik biura terenowego
Asystent biurowy

Katarzyna Bułakowska
Anna Wielogórska

BIURO TERENOWE W PŁOCKU (woj. mazowieckie)

ul. Nowy Rynek 8 lok. 24/25, 09-402 Płock
tel./faks: 24 268 90 60
e-mail: plock@fdpa.org.pl

Kierownik biura terenowego
Oficer pożyczkowy

Maria Lemanowicz-Owsik
Justyna Szymańska

BIURO TERENOWE W RADOMIU (woj. mazowieckie)

ul. Żeromskiego 76/82 A, 26-600 Radom
tel.: 48 332 14 90
e-mail: radom@fdpa.org.pl

Kierownik biura terenowego
Starszy oficer pożyczkowy

Witold Makulski
Aneta Kibler

BIURO TERENOWE W POŁCZYNIE ZDRÓJ (woj. zachodniopomorskie)

ul. Koszalińska 8a, 78-300 Połczyn Zdrój

tel./faks: 94 366 33 30

e-mail: polczyn@fdpa.org.pl

Kierownik biura

Starszy oficer pożyczkowy

Małgorzata Kubiak

Irena Domitrz

fd/pa

*Fundacja na rzecz Rozwoju
Polskiego Rolnictwa*

Fundacja na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa

ul. Gombrowicza 19

01-682 Warszawa

telefon: +48 22 684 03 90

faks: +48 22 864 03 61

www.fdpa.org.pl